

BELEIDSPLAN VEILIGHEID EN GEZONDHEID

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid van stichting Kwest. Met behulp van dit beleidsplan wordt inzichtelijk gemaakt hoe we bij stichting Kwest werken. Met als doel de kinderen en medewerkers een zo veilig en gezond mogelijke werk, speel en leefomgeving te bieden waarbij kinderen beschermd worden tegen risico's met ernstige gevolgen en leren omgaan met kleine risico's. Om tot dit beleidsplan te komen zijn aan de hand van diverse thema's gesprekken gevoerd met medewerkers. Centraal stond hierin of de huidige manier van werken leidt tot een zo veilig en gezond mogelijke werk-, speel- en leefomgeving. Indien noodzakelijk zijn er maatregelen opgesteld voor verbetering.

De beleidsmedewerker is eindverantwoordelijke voor het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid. Een beleid komt in de praktijk echter pas goed tot zijn recht als alle medewerkers zich betrokken voelen en het beleid uitdragen. Daarom zal er tijdens elk teamoverleg, jaarlijks een thema, of een onderdeel van een thema, over veiligheid of gezondheid op de agenda staan. Daarnaast zal jaarlijks, in elk groepsoverleg de voortgang van RIE besproken worden. Dit om continu in gesprek te blijven over het beleid. Zo blijven we scherp op onze werkwijzen en kunnen we bij veranderingen in de omgeving of situatie, zoals bij verbouwingen of veranderingen in de inrichting, direct controleren of het beleid al dan niet moet worden aangescherpt.

Tentijde van een pandemie kunnen er aanvullende maatregelen zijn. Wij volgen dan de landelijke richtlijnen van het RIVM.

Inhoud

1	Missie en visie	2
2	Grote risico's	3
2.1	Veiligheid	
2.2	Gezondheid	
3	Omgang met kleine risico's	6
4	Risico-inventarisatie	7
5	Thema's uitgelicht	8
5.1	Grensoverschrijdend gedrag	
5.2	Vierogenprincipe	
5.3	Meldcode	
6	EHBO, BHV en ontruimen, achterwachtregeling	10
6.1	EHBO	
6.2	BHV en ontruimen	
6.3	Achterwachtregeling	
7	Beleidscyclus	11
7.1	Beleidscyclus	
8	Communicatie en afstemming intern en extern	12
9	Ondersteuning en melding van klachten	13
10.a	uitvoeringsafspraken m.b.t veiligheidsrisico's (0-4)	14
10.b	uitvoeringsafspraken m.b.t. veiligheidsrisico's (4-12)	16
11	Uitvoeringsafspraken m.b.t. gezondheidsrisico's	18

1. Missie en visie

Onze missie:

Wij vangen kinderen op in een veilige en gezonde kinderopvang. Dit doen we door:

- kinderen af te schermen van grote risico's
- kinderen te leren omgaan met kleinere risico's
- kinderen uit te dagen en te prikkelen in hun ontwikkeling

Onze visie:

Stichting Kwest staat voor kinderopvang waar gewerkt wordt vanuit passie en vanuit waar we een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling, opvoeding en verzorging van kinderen. Het blijven uitdagen van kinderen en het leren omgaan met verschillende soorten situaties vormen daarvan een belangrijk onderdeel. Een veilige en gezonde leef- en speelomgeving vormt de basis van dit alles.

Ons doel:

Vanuit de wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang dienen wij een beleid te creëren ten aanzien van Veiligheid en Gezondheid waar alle medewerkers zich verantwoordelijk voor voelen. De belangrijkste aandachtspunten binnen het vormgeven van het beleid zijn:

- 1) het bewustzijn van mogelijke risico's,
- 2) het voeren van een goed beleid op grote risico's en
- 3) het gesprek hierover aangaan met elkaar en met de externe betrokkenen.

Dit alles met als doel, een veilige en gezonde omgeving te creëren waar kinderen onbezorgd kunnen spelen en zich optimaal kunnen ontwikkelen.

2. Grote risico's

Jaarlijks inventariseren de medewerkers, gebruik makend van de RisicoMonitor, de risico's van desbetreffende locatie. Hieruit volgt het actieplan, per locatie. In dit actieplan worden de grote risico's beschreven. Het actieplan is een levend document waar medewerkers bewust mee aan het werk gaan. Met als doel om de grote risico's van de desbetreffende locatie te verkleinen.

2.1 Veiligheid

Fysieke veiligheid

Ten aanzien van fysieke veiligheid hebben we de volgende risico's gedefinieerd als grote risico's:

- Vallen van grote hoogte
- Verstikking
- Vergiftiging
- Verbranding
- Verdrinking

Stichting Kwest heeft diverse maatregelen getroffen om deze risico's te voorkomen. Zie het actuele actieplan van iedere locatie en bijlage 1: uitvoeringsafspraken m.b.t. veiligheidsrisico's en de diverse protocollen.

Sociale veiligheid

Ten aanzien van sociale veiligheid hebben we de volgende risico's gedefinieerd als grote risico's:

- Grensoverschrijdend gedrag

Bij het aansturen of het corrigeren van gedrag, hanteren de pedagogisch medewerkers de pedagogische afspraken zoals opgenomen in het pedagogisch beleidsplan. Daarnaast werkt Kwest met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling waarin het omgaan met grensoverschrijdend gedrag ook wordt omschreven. Zie ook hoofdstuk 6.

- Kindermishandeling

Kinderen hebben recht op een veilige omgeving. Daarom werkt Kwest met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze meldcode staan richtlijnen hoe te handelen ter voorkoming van en in geval van (een vermoeden van) kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

- Vermissing

Wanneer ontdekt wordt dat er een kind mist, kun je een aantal dingen ondernemen die helpen het vermiste kind op te sporen. Dit betreft niet alleen het zelf zoeken, maar ook het verzamelen van informatie over het kind en over de omstandigheden van de vermissing. Om doelgericht te kunnen handelen en het risico te beperken werken we met Kwest volgens het protocol vermissing kind.

2.2 Gezondheid

Jonge kinderen vormen een kwetsbare groep. Hun afweersysteem is nog volop in ontwikkeling. Via de andere kinderen en bijvoorbeeld door het gebruik van gezamenlijk speelgoed komen zij vaker en op jongere leeftijd in contact met ziekteverwekkers (micro-organismen) waartegen zij nog geen weerstand hebben opgebouwd. Omdat een kind infecties ook al kan verspreiden in een asymptomatische fase (waarin het kind nog geen ziekteverschijnselen vertoont), zijn diverse maatregelen noodzakelijk om onnodige overdracht van ziektekiemen tegen te gaan.

ziektekiemen

Door extra aandacht te besteden aan hygiëne kunnen gezondheidsrisico's worden beperkt. Het gaat daarbij om goede persoonlijke hygiëne, bewust hygiënisch gedrag en een schone leefomgeving.

- persoonlijke hygiëne en verzorging

Beroepskrachten in een kindercentrum kunnen bij de verzorging van de kinderen de micro-organismen van het ene kind via hun handen overbrengen naar een ander kind. Daarom is voor hen een goede persoonlijke hygiëne extra belangrijk.

- Hygiënisch werken in binnen en buitenruimtes

Naast het hanteren van persoonlijke hygiëne is het van groot belang dat er goede hygiënische maatregelen worden genomen in het kindercentrum zelf. De kindercentra van stichting Kwest zijn verdeeld in verschillende ruimtes. Een aantal gezamenlijk ruimtes zoals entree, speelhal, kantoor, sanitair en ruimtes voor medewerkers. Daarnaast beschikt elk kindercentra over een of meerdere groeps- of leefruimtes en soms ook over speciale ruimtes als slaaperuimtes, techniekhoeken, relaxruimte etc. Alle kindercentra hebben 1 of meerdere keukens of keukenblokken voor het bereiden van voedsel. Afhankelijk van de leeftijd zijn er kindersanitairruimtes met of zonder was- en verschoonmogelijkheden.

Elke locatie van stichting Kwest beschikt over een buiten speelruimte. Er wordt naar gestreefd om deze buitenruimte zo uitdagend mogelijk te maken, met veel aandacht voor groen en natuur. De buitenspeelruimtes van de meeste dagopvanglocaties zijn buiten de openingstijden niet direct toegankelijk voor onbevoegde personen. Toch komt het voor dat de buitenruimtes buiten de openingstijden betreden worden door kinderen of jongeren die de buitenruimte vervuilen. En ook dieren, zoals muizen, ratten, vogels, honden en katten kunnen de buitenruimte vervuilen met hun uitwerpselen. Limonade en snoep kunnen mieren, wespen en bijen aantrekken. Deze insecten leveren naast ongemak ook gevaar op door steken. Daarom worden er bij stichting Kwest extra maatregelen genomen als er buiten wordt gegeten of gedronken.

In de afspraken omgang gezondheidsrisico's (bijlage 1) staan de regels en richtlijnen voor hygiënisch werken in verschillende binnenruimtes en de buitenruimte beschreven. Voor het maken van een uitstapje met kinderen, zijn er aanvullende regels en richtlijnen opgenomen in het protocol: 'samen op stap'.

Gezond binnenmilieu en buitenmilieu

- Binnenmilieu

Het binnenmilieu is de leefomgeving binnen in een gebouw. Een gezond binnenmilieu houdt in dat de lucht schoon is, de temperatuur behaaglijk en het geluidniveau aangenaam, terwijl er geen andere bronnen van verontreinigingen zijn dan de aanwezige mensen.

De locaties van stichting Kwest zijn, indien mogelijk, voorzien van een plafondventilator of een verplaatsbare ventilator. Locaties met ramen op het oosten, zuiden of westen zijn voorzien van een binnen en/of buitenzonwering.

Bij de inrichting van de kindercentra van stichting Kwest wordt rekening gehouden dat zowel ruimten als materialen goed schoon te houden zijn.

De kindercentra zijn voorzien van gladde, gemakkelijk schoon te houden vloeren. In de leefruimte is er soms een heel klein oppervlak bedekt met tapijt. Dit is altijd kortharig en goed schoon te houden.

Stichting Kwest heeft in de 'afspraken omgang gezondheidsrisico's' afspraken gemaakt over de temperatuur- en vochtbeheersing van de verschillende ruimtes van de locaties.

Asbest

Beschadiging van materialen met asbest vormt een risico omdat er vezeltjes in de lucht komen. Indien er vermoed wordt dat er asbest verwerkt is in het kindercentrum, worden er direct maatregelen getroffen om de veiligheid van kinderen en medewerkers te garanderen. Het asbest wordt preventief door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf verwijderd.

- Buitenmilieu

Kwest heeft protocollen om kinderen bij het buitenspelen te beschermen tegen oververhitting, UV-straling of onderkoeling.

(Huis)dieren, ongedierte en planten en bomen rondom het kindercentrum.

Huisdieren en ongedierte kunnen ziekteverwekkers verspreiden. Om medewerkers en kinderen te beschermen, is een goede dierplaagbeheersing nodig. De beheersing is in eerste instantie gericht op het voorkomen van ongewenste dieren door wering en pas in de tweede plaats op bestrijding. Dit wordt ook wel Integrated Pest Management (IPM) genoemd.

Er worden geen huisdieren in de groepsruimten van stichting Kwest gehouden.

Er wordt een uitzondering gemaakt voor (huis)dieren die tijdelijk onderdeel uitmaken van een project, bijv. slakken, kikkervisjes of wandelende takken en voor vissen, mits het water wordt schoongehouden.

Bij het inrichten van tuinen en speelterreinen bij en rondom locaties van Kwest worden de lijsten 'giftige planten' opgesteld door Consument en Veiligheid geraadpleegd.

Voedselveiligheid

Om de gezondheid van kinderen te kunnen waarborgen, is het van belang dat een aantal maatregelen rondom voedingsverzorging wordt getroffen die ertoe leiden dat de veiligheid van de in het kindercentrum verstrekte voeding gegarandeerd is.

Stichting Kwest hanteert een voedselveiligheidssysteem ook wel HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points); een systeem om de voedselveiligheid te beheersen. Hierin is de werkwijze in werkinstructies vastgelegd (zie bijlage 2). De 'Hygiëncode voor kleine instellingen is de basis van het voedselveiligheidssysteem.

Bij de beheersing van risico's is een aantal aspecten van essentieel belang in alle fasen van de voedingverzorging vanaf inkopen en bestellen, bewaren en opslaan, tot aan bereiden.

- Beheersing van temperatuur

De juiste temperaturen bij de voedingverzorging worden beheerst door stelselmatige en goed uitgevoerde controles en/of metingen. Werknemers moeten zich er bewust van zijn dat in de dagelijkse praktijk de feitelijke temperaturen door allerlei oorzaken kunnen afwijken van de vereiste temperaturen. De temperatuur van levensmiddelen is van groot belang voor de houdbaarheid en de veiligheid van levensmiddelen.

Het gaat daarbij om drie principes:

- Remmen van groei van micro-organismen.

Door producten koel te bewaren (bij maximaal 7 °C, bij voorkeur bij 4 °C) wordt vermeerdering voorkomen of sterk teruggedrongen.

- Doden van micro-organismen.

Dit gebeurt door rauwe voedingsmiddelen door en door te verhitten (tot minimaal 75 °C in de kern van het product).

- Voorkomen dat micro-organismen uitgroeien tot grote hoeveelheden.

Door gerechten snel te verwarmen of af te koelen kan worden voorkomen dat micro-organismen, op het moment dat er een optimale groeitemperatuur heerst, de kans krijgen om zich te vermeerderen.

- Hygiëne

De voedselveiligheid is vooral in het geding bij de behandeling van versproducten (groenten, vlees en melkproducten) omdat deze gevoelig zijn voor besmetting. Belangrijke oorzaken voor deze besmetting zijn het onvoldoende wassen en spoelen van eetwaren en het verwerken van oude voorraden in verse eet- en drinkwaren en in alle fasen van de voedingverzorging door kruisbesmetting. Onder kruisbesmetting wordt het overgaan van micro-organismen van product op product verstaan. Het voorkomen van kruisbesmetting vereist de voortdurende aandacht van medewerkers en het aanleren van routinematige hygiënische handelingen.

- Houdbaarheid

Versheid wordt beheerst door controle op de houdbaarheidsdatum en bewaartemperaturen van levensmiddelen. Het gebruik van verpakte producten door fabrikanten en andere levensmiddelenbedrijven levert weinig problemen op voor de voedselveiligheid in instellingen.

Deze zijn voorzien van stickers met informatie over de houdbaarheid van producten door vermelding van de THT (tenminste houdbaar tot)- datum en de TGT (te gebruiken tot)- datum. De versheid is vooral in het geding bij de bereiding van voedingsmiddelen uit versproducten of van flessenvoeding in kindercentra en bij de van huis meegebrachte etenswaren. Omdat deze producten bij aankomst in de instelling al veel micro-organismen bevatten is sprake van een aanmerkelijk kortere houdbaarheid. Dit vereist het noteren van de interne verbruikdatum (IVD) na de ontvangst, de bereiding of het ontdooien van producten.

- Controle van bedrijfsprocessen, meten en registreren

Bij stichting Kwest is sprake van de verstrekking van levensmiddelen met een snelle doorgifte of een minimale bereiding en directe consumptie. Complexe handelingen zijn niet aan de orde en er kan volstaan worden met het bevorderen van goede hygiënische praktijken.

Door middel van wekelijkse metingen wordt gecontroleerd of aan de voorschriften is voldaan. De metingen worden op elke groep bijgehouden op de temperatuurlijst.

In de bijlage uitvoeringsafspraken mb.t. gezondheidsrisico's staan de afspraken met betrekking tot voedselveiligheid beschreven.

3. Omgang met kleine risico's

Leren omgaan met risico's vindt stichting Kwest erg belangrijk voor kinderen. Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat leren omgaan met risico's goed is voor de ontwikkeling van kinderen.

Door het ervaren van risicovolle situaties, bijvoorbeeld tijdens het spelen, ontwikkelen kinderen risicocompetenties: ze leren risico's inschatten en ontwikkelen cognitieve vaardigheden om de juiste afwegingen te maken wanneer een risicovolle situatie zich opnieuw voordoet. Het nemen van risico's is een onderdeel van de 'gereedheidskist' voor effectief leren. Risicovol spelen ontwikkelt een positieve houding van 'ik kan het' en daarmee gaat een kind uitdagingen meer zien als iets om van te genieten dan om te vermijden. Dit vergroot onafhankelijkheid en zelfvertrouwen, wat belangrijk kan zijn voor hun doorzettingsvermogen als ze geconfronteerd worden met uitdagingen. Het leren omgaan met risico's heeft een positieve invloed op de fysieke en mentale gezondheid van kinderen en op het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Kinderen staan sterker in hun schoenen en kunnen beter conflicten oplossen en emoties herkennen van speelmaatjes.

Bewegingen die veel voorkomen bij risicovol spelen, zoals slingeren, klimmen, rollen, hangen en glijden, zijn niet alleen leuk voor kinderen, maar ook van essentieel belang voor hun motorische vaardigheden, balans, coördinatie, en lichaamsbewustzijn. Kinderen die dat niet doen zijn vaker onhandig, voelen zich ongemakkelijk in hun eigen lichaam, hebben een slechte balans en bewegingsangst.

Door goede afspraken te maken met de kinderen kunnen deze gemiddeld vanaf hun tweede levensjaar leren omgaan met diverse kleine risico's. Denk ten aanzien van veiligheid bijvoorbeeld aan afspraken die gelden tijdens spelsituaties of activiteiten en hoe om te gaan met bijvoorbeeld speelgoed en gereedschap. Om kinderen mee te laten helpen om risico's te beperken kunnen ook ten aanzien van gezondheid afspraken worden gemaakt. Denk aan het wassen van de handen na toiletbezoek of het houden van een hand voor de mond tijdens niezen of hoesten. Ook kunnen kinderen leren hoe ze met afvalmiddelen om dienen te gaan of leren hoe ze zelf hun luier weg kunnen gooien.

Daarom aanvaarden wij, als stichting Kwest, op onze opvanglocaties de risico's die slechts kleine gevolgen kunnen hebben voor de kinderen en leren ze hier op een juiste manier mee om te gaan. Om risicovolle spelsituaties veilig te houden moeten kinderen zich daarom tijdens spelsituaties of activiteiten houden aan diverse afspraken. Daarnaast zijn er afspraken over hoe om te gaan met spullen als speelgoed en gereedschap, dit om te voorkomen dat door oneigenlijk gebruik letsel kan ontstaan.

Om gezondheidsrisico's te beperken en de kinderen hieraan zelf bij te laten dragen zijn daarom goede afspraken met kinderen noodzakelijk. Voorbeelden van afspraken die met kinderen zijn gemaakt zijn het wassen van de handen na toiletbezoek of het houden van een hand voor de mond tijdens niezen of hoesten. Ook leren de jonge kinderen dat ze niet met de afvallemmer mogen spelen, maar wel zelf hun luier weg mogen gooien.

De exacte afspraken die zijn gemaakt met kinderen en medewerkers en ouders, zijn terug te vinden in de algemene afspraken zie bijlage 1 (afspraken omgang met veiligheidsrisico's) en bijlage 2 (afspraken omgang met gezondheidsrisico's). De afspraken worden regelmatig met de kinderen besproken en herhaald. Bijvoorbeeld voorafgaand aan een activiteit of spel, voorafgaand aan een verschoningsmoment of in periodes dat veel kinderen en medewerkers verkouden zijn.

4. Risico-inventarisatie

In de periode van 1 januari tot 1 mei voeren we jaarlijks, op elke locatie, de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid uit. Aan de hand van deze inventarisatie brengen we de risico's op onze locaties in kaart. De risico's zijn reeds beschreven in hoofdstuk 3.

In de actieplannen van de RIE, welke zowel op locatie als bij de locatieverantwoordelijke, op te vragen zijn, zijn de uitkomsten van de risico-inventarisatie terug te vinden.

Ongevallen registratie

Een goede risico-inventarisatie is voornamelijk gebaseerd op ervaringen uit de praktijk.

Ongevallen met kinderen, bedrijfsongevallen (waarbij personen letsel oplopen of waardoor materiële schade ontstaat) en gevaarlijke situaties worden geregistreerd door middel van het ongevallenformulier. Deze formulieren zijn in te zien op locatie of op te vragen bij de locatieverantwoordelijke. Deze registraties worden geëvalueerd en meegenomen bij mogelijke acties.

Een overzicht van alle geregistreerde ongevallen wordt opgenomen in het jaarverslag van stichting Kwest.

5. Grensoverschrijdend gedrag, vierogenprincipe en Meldcode

5.1 Grensoverschrijdend gedrag

Het risico op grensoverschrijdend gedrag door beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiaires, vrijwilligers, overige aanwezige volwassenen en kinderen wordt zoveel mogelijk ingeperkt door verschillende maatregelen die genomen zijn. Bij stichting Kwest werken alle pedagogisch medewerkers (m/v) en overige medewerkers (leidinggevend, medewerkers administratie, management etc.), die op professionele wijze bij stichting Kwest werken volgens de Gedragscode. Voor gastouders verbonden aan gastouderbureau Kwest is deze Gedragscode ook het uitgangspunt voor hun handelen. De gedragscode is eveneens onderdeel van het stagebeleid (medewerkers in opleiding) en vrijwilligersbeleid. Ook klanten en bezoekers van onze locaties worden geacht zich te houden aan deze gedragscode. Op elke locatie hangt de poster 'jij bent oké', een verkorte versie van de gedragscode en dit is ook opgenomen in de informatie voor ouders.

Behalve de Gedragscode is er voor medewerkers ook de Kwestcode. In de Kwestcode staan gedragsregels die voorschrijven hoe professioneel werkende (pedagogisch) medewerkers handelen en hoe ze zich tijdens hun werk gedragen.

Om een veilige omgeving voor kinderen te creëren, is het belangrijk dat ze zich bewust zijn van hun eigen gevoel van veiligheid. De beroepskrachten van stichting Kwest voeren, rekening houdend met de leeftijd en ontwikkelingsniveau van de kinderen, regelmatig open gesprekken met de kinderen. Beroepskrachten kunnen vragen stellen als: In welke situatie voelen ze zich veilig? En welke niet? Wat doen ze als ze zich onveilig voelen? Bij stichting Kwest vinden wij het ook van belang om op een respectvolle en natuurlijke manier met het onderwerp seksualiteit om gaan. Kinderen hebben ieder op hun eigen manier belangstelling voor hun eigen lichaam en praten over de verschillen tussen jongens en meisjes. Het begint bij je lichaam leren kennen en de bewustwording hiervan en dat kan al heel jong in de ontwikkeling plaats vinden. Kinderen beginnen vragen te stellen over hun eigen lichaam en dat van de ander, kinderen worden zich bewust van zichzelf, hun grenzen en de grens van een ander. Dit staat ook beschreven in ons pedagogisch beleidsplan.

VOG

Alle medewerkers bij stichting Kwest zijn in het bezit van een geldig VOG en staan ingeschreven in het personenregister Kinderopvang en zijn gekoppeld aan stichting Kwest.

Vrijwilligers, stagiaires, bestuurders, gastouders, externen die in opdracht van stichting Kwest werken en volgens de Wet Kinderopvang VOG plichtig zijn, staan ook ingeschreven in het personenregister en zijn gekoppeld aan stichting Kwest.

Vrijwilligers of externen welke níet in opdracht van Kwest werken maar ten tijde van de opvang wél in het pand aanwezig zijn maar géén activiteiten met kinderen uitvoeren zijn, bij voorkeur ingeschreven in het personenregister maar in ieder geval, in het bezit van een VOG.

5.2 Vierogenprincipe

In de dagopvang is het wettelijk verplicht het vierogenprincipe toe te passen.

Het vierogenprincipe houdt in dat altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een beroepskracht mag alleen op de groep staan. Zolang maar op elk moment een andere volwassene de mogelijkheid heeft om mee te kijken of luisteren. Het vierogenprincipe geldt alleen voor de dagopvang.

Bij alle opvanglocaties (dagopvang/peuteropvang) van stichting Kwest bestaat de mogelijkheid dat een andere volwassene de gelegenheid heeft om mee te kijken of te luisteren. We maken gebruik van andere volwassenen bijv. andere pedagogisch medewerkers, leidinggevend, administratief/overig personeel en pedagogisch medewerkers in opleiding (alleen HBO stagiaires en 3de jaars MBO stagiaires) als extra paar ogen.

De planning van het personeel voldoet aan de regels die staan beschreven in de Wet kinderopvang en de CAO Kinderopvang. De GGD toetst jaarlijks of wij ons aan de wet- en regelgeving houden.

Stichting Kwest vindt een open, professioneel werkklimaat belangrijk. De drempel om elkaar op gedragingen aan te spreken is zo laag mogelijk. Wij doen dit in groepsbesprekingen, trainen in het geven van feedback en voeren pedagogisch overleg. Het kan voorkomen dat een pedagogisch medewerker, conform de wettelijke eisen, alleen op de groep staat. De pedagogische medewerker ontvangt, indien nodig, ondersteuning van stagiaires en/of van ondersteunende diensten welke in bezit zijn van de benodigde beroepsdiploma's.

5.3. Meldcode

Indien ondanks bovenstaande maatregelen de risico's zich toch verwezenlijken, werken we bij Kwest volgens Protocol Kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag. Kinderopvang is bij uitstek een plaats waar (een vermoeden van) kindermishandeling gesignaleerd kan worden. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. De beroepskrachten hebben hierin een duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak actie te ondernemen, waarna het stappenplan van de meldcode wordt gevolgd. De locatieverantwoordelijken van de locaties van stichting Kwest zijn getraind en aangesteld als aandachtsfunctionaris kindermishandeling (ADF). Zij steunen de pedagogisch medewerkers bij deze taak en geven sturing aan de uitvoering van het dit protocol. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Het protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag geeft de stappen aan die gezet kunnen worden in het proces van signaleren tot aan het organiseren van hulp. De aandachtsfunctionarissen van de locaties zijn verantwoordelijk het uitvoeren van het stappenplan. Zij kunnen daarbij hulp inroepen van de clustermanagers en intern begeleider die ook opgeleid zijn tot aandachtsfunctionaris. De clustermanagers zijn verder verantwoordelijk voor het opstellen van en uitvoeren van het beleid, het archiveren van de meldingen en het jaarlijks evalueren en bijstellen van het protocol.

6. EHBO, BHV, ontruimen, achterwachting

6.1 EHBO

Om adequaat te kunnen handelen bij incidenten is het noodzakelijk dat er tijdens openingsuren op elke locatie minimaal één volwassene aanwezig is met een geldig en geregistreerd certificaat voor kinder-EHBO. Bij stichting Kwest doen we er alles aan om te voorkomen dat een kind letsel oploopt als gevolg van een ongeluk(je). Toch is dit helaas niet geheel te voorkomen. Daarnaast kunnen zich andere calamiteiten voordoen, waardoor EHBO noodzakelijk is. Stichting Kwest streeft er naar dat het merendeel van de pedagogisch medewerkers in het bezit is van een geldig en geregistreerd certificaat voor kinder-EHBO. Op de locaties van stichting Kwest heeft, tijdens de openingsuren, minimaal 1 van de aanwezige pedagogisch medewerkers een geldig en geregistreerd certificaat voor kinder-EHBO. Het overzicht hiervan en/of de certificaten zelf zijn op te vragen bij de locatieverantwoordelijke van de desbetreffende locatie.

De certificaten zijn behaald bij de volgende organisaties:
AC Opleidingen te Naaldwijk en ELVE trainingen te Maasdijk.

6.2 BHV en ontruimen

Op elke locatie zijn per dag voldoende bedrijfshulpverleners aanwezig (volgens de Wet Kinderopvang). Per locatie wordt door de leidinggevende geïnventariseerd welke medewerkers hiervoor in aanmerking komen. De BHV's zijn in het bezit van een geldig BHV certificaat behaald bij AC Opleidingen te Naaldwijk en ELVE trainingen te Maasdijk.

Elk kindercentrum heeft een ontruimingsplan en er wordt minimaal 1x per jaar met de kinderen geoefend. Een verslag van dit ontruimingsplan is op te vragen bij de locatieverantwoordelijke.

6.3 Achterwachting

Als in een uitzonderlijke situatie er maar één medewerker aanwezig kan zijn en er geen andere volwassene op de locatie is, moet de achterwachting worden toegepast. Dit betekent dat in geval van calamiteiten een achterwachting beschikbaar is die binnen 15 minuten aanwezig kan zijn op de opvanglocatie. De (actieve) achterwachting is telefonisch bereikbaar tijdens de opvangtijden.

In geval van calamiteiten kan en mag er een beroep gedaan worden op stagiaires, collega's, onderwijskrachten van school en de ondersteunende diensten van de desbetreffende locatie.

Als eerste wordt de locatieverantwoordelijke gebeld, die er voor zorgt dat er binnen 15 minuten iemand aanwezig kan zijn. Daarnaast is er ten alle tijden een achterwachting op hoofdlocatie (Druivenstraat 30 in Naaldwijk) die telefonisch bereikbaar is en er zorg voor draagt dat er iemand binnen 15 minuten ter plaatse kan zijn. De hoofdlocatie is bereikbaar op nummer 0174-670302.

7. Beleidscyclus

Beleidscyclus

Onze beleidscyclus starten we met een uitgebreide, jaarlijkse risico-inventarisatie per locatie in de periode januari-mei van het betreffende jaar. Deze wordt uitgevoerd door de locatieverantwoordelijke samen met een pedagogisch medewerker van de desbetreffende groep. Op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie volgt een actieplan. De voortgang hiervan wordt regelmatig geëvalueerd tijdens groepsoverleggen.

Om te bepalen of de genomen acties en maatregelen ertoe hebben geleid dat er een veiligere en gezondere opvang kan worden geboden, evalueren we jaarlijks de genomen maatregelen en/of ondernomen acties tijdens de team overleggen per locatie.

In de managementoverleggen komen deze evaluaties terug en op basis van deze evaluaties wordt, zo nodig, het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid jaarlijks bijgesteld. Indien een maatregel of actie een positief effect heeft gehad, wordt het veiligheids- en gezondheidsbeleid hierop aangepast.

8. Communicatie en afstemming intern en extern

Intern en extern betrokkenen (pedagogisch medewerkers, pedagogisch medewerkers in opleiding, stagiairs, vrijwilligers en ouders)

We vinden het belangrijk dat medewerkers zich betrokken voelen bij het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Wanneer het beleidsplan voor veiligheid en gezondheid wordt opgesteld of bijgesteld, spelen zij dan ook allen een actieve rol hierin. Wanneer een nieuwe medewerker op de locatie komt werken zorgen we voor een uitgebreide introductie in het veiligheids- en gezondheidsbeleid, met indien nodig eventuele extra opleiding en instructies. Zodanig dat deze persoon in staat is tot het nemen van maatregelen wanneer dit aan de orde is.

Tijdens groepsoverleggen is het bespreken van mogelijke veiligheids- en gezondheidsrisico's een vast agendapunt. Daarnaast is het bespreken van mogelijke veiligheids- en gezondheidsrisico's een jaarlijks agendapunt bij alle teamoverleggen. Zo wordt het mogelijk zaken bespreekbaar te maken en direct bij te stellen. Medewerkers worden hierdoor vertrouwd met het geven van feedback aan elkaar.

Via de nieuwsbrief en via de oudercommissie berichten we ouders over onze activiteiten ten aanzien van veiligheid en gezondheid. Wanneer er vragen zijn van ouders worden deze zo mogelijk ter plekke beantwoord. Wanneer deze vraag voor meerdere ouders interessant is, wordt deze tevens in de nieuwsbrief opgenomen.

9. Ondersteuning en melding van klachten

Hoewel we ons uiterste best doen een helder en zorgvuldig beleid te voeren ten aanzien van veiligheid en gezondheid, kan het altijd voorkomen dat een ouder of medewerker een klacht heeft. We staan open voor feedback, en bespreken deze klacht het liefst direct met de ouder of medewerker zelf om tot een oplossing te komen.

Klachten registratie

Klachten worden op locatie geregistreerd door middel van het klachtenformulier. Er worden maatregelen genomen om de veiligheid en gezondheid van kinderen te waarborgen, zowel door aanpassing van materiaal/gebouw als door het opstellen van regels en protocollen en de naleving hiervan.

Een overzicht van alle geregistreerde klachten wordt opgenomen in het jaarverslag van stichting Kwest.

Indien we er met de medewerker of ouder niet op deze wijze niet uitkomen, dan kan de ouder of medewerker contact opnemen met het Klachtenloket Kinderopvang en in het uiterste geval met de Geschillencommissie Kinderopvang. Meer informatie hierover kan de ouder of medewerker vinden in de interne klachtenregeling van stichting Kwest welke te vinden is op de site.

10a. Uitvoeringsafspraken m.b.t. veiligheidsrisico's dagopvang/peuteropvang (0-4 jaar)

1.1 Algemene afspraken

- Kinderen zijn altijd onder toezicht van een pedagogisch medewerker.
- Er wordt opgelet of kinderen slecht zien of motorische problemen heeft.
- Er zijn geen huisdieren toegestaan bij Kwest binnen met uitzondering als het een speciale activiteit betreft.
- Mierenlokdoosjes worden buiten bereik van kinderen bewaard.
- Schoonmaakmiddelen worden buiten bereik van kinderen bewaard (hoog/achter slot).
- Tassen van medewerkers worden hoog opgeborgen.
- De toiletten en bergruimte zijn niet bestemd voor kinderen.
- Als er onvoldoende daglicht in de ruimte is, worden de lichten aangedaan; lampen worden zonodig vervangen en raamdecoraties en zonnenscherm omhoog gedaan.
- Onbeschermd verlichting wordt vervangen door armatuur met afgeschermd randen.
- Er wordt voldoende speel en loopruimte gecreeërd.
- Er wordt voldoende bergruimte gecreeërd.
- Ladenkasten zijn voorzien van kantelbeveiliging.
- Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor het signaleren en het ondernemen van actie bij het constateren van oneffenheden.
- Er worden geen hete dranken genuttigd en neergezet in de buurt van de kinderen.
- Voedsel wordt klaargemaakt volgens het gezondheidsbeleid (voedsel veiligheid).
- Zorg dat de ramen op een veiligheidsstand staan.
- Afval wordt direct verwijderd van vloeren en trappen.
- Dweilen gebeurt zoveel mogelijk als de kinderen er niet zijn.
- Alle uitgangen vrijlaten.
- Deuren goed achter je sluiten;
- Deuren openen, eerst (rustig) kijken of er niemand achter staat.
- Kinderen worden begeleid bij het openen en sluiten van de deuren, zodat er geen vingers/tenen tussen kunnen komen.
- Deuren in de dagopvang en peuteropvang zijn voorzien van veiligheidsstrips of deurdragers.
- De deuren van ruimtes zoals kantoren zijn voorzien van een hoge deurkruk.
- Alle elektrische apparaten en snoeren worden zo gebruikt dat er geen gevaar is voor de kinderen.
- Alle stopcontacten zijn kindvriendelijk en worden gecontroleerd op stopcontactbeveiligers.
- Voor aanschaf van planten, wordt gekeken op internet of ze niet giftig zijn (zie protocol giftige planten).
- Aanstekers en lucifers worden buiten bereik van kinderen bewaard.
- De aanstekers die gebruikt worden zijn kinderveilig.
- De spenen worden gecontroleerd voordat ze aan de kinderen worden gegeven.
- Spenen worden regelmatig vervangen.
- De kinderen mogen niet met speelgoed gooien.
- Speelgoed wordt regelmatig gecontroleerd op scherpe randen en kapotte onderdelen.
- Kapot speelgoed en speelgoed met scherpe randen wordt weggegooid.
- Speelgoed waar splinters aanzitten, wordt gladgeschuurd.
- Meubilair wordt regelmatig gecontroleerd op splinters.
- Scherpe randen en punten van meubilair wordt afgerond of afgeschermd.
- De kinderen mogen niet met koortjes spelen langer dan 22 cm. In jassen en truien worden ze eruit gehaald of weggestopt.
- De pedagogisch medewerkers zijn niet meer verantwoordelijk als het kind is overgedragen aan de ouder.

1.2 groepsruimte/leefruimte

- Boxen worden altijd afgesloten. De boxen voldoen aan de veiligheidseisen.
- Geen opstapmogelijkheden in de box leggen.
- (Rustig) lopen in de groep.
- Eten gebeurt zittend (bijv. aan tafel/op de grond).
- Er zijn zaklampen in de groep aanwezig, deze gebruiken bij onvoldoende licht door stroomstoring.
- Kinderen worden geholpen met het in- en uit klimmen van de triptrapstoel.

- Kleine voorwerpen/ klein speelgoed worden na gebruik direct opgeruimd.
- Speelgoed met onderdelen kleiner dan 3,5 cm zijn niet beschikbaar voor groepen met kinderen jonger dan 3 jaar.

1.2.1 groepsruimte/leefruimte gemengde groepen.

- Speelgoed met kleine onderdelen worden in gemengde groepen opgeruimd in een afgesloten kast/doos.
- Kleine kinderen kunnen gescheiden van grote kinderen spelen.
- Speelgoed waar kleine kinderen echt niet aan mogen komen, wordt alleen gebruikt als de kleine kinderen er niet zijn/naar bed zijn.
- Er wordt op gelet dat de grote kinderen het speelgoed na gebruik goed opruimen.
- Als grote en kleine kinderen samenspelen, wordt het speelgoed gebruikt wat geschikt is voor de kleine kinderen of samen met de pedagogisch medewerker.

1.3 keuken

- De keuken is niet toegankelijk voor kinderen, behalve als ze onder toezicht van een medewerker staan.

1.4 slaapkamer

- Alle bedjes voldoen aan de veiligheidseisen.
- Er wordt gewerkt volgens het protocol wiegendood.
- De dubbelslapers zijn voorzien van een dakje.
- Kinderen worden onder hun oksels uit bed getild.

1.5 sanitaire ruimte

- Laat het kind niet alleen op het verschoonkussen.
- Kinderen begeleiden bij het trapje bij het verschoongedeelte.
- Mengkranen zijn ingesteld op 38 °C, "kinder" kranen zijn koud.
- Er wordt geen speelgoed meegenomen of gespeeld in de sanitaire ruimte.
- (Rustig) lopen in de badkamer.
- Lotions, alcohol e.d. buiten bereik van kinderen bewaren.
- Zorg voor een duidelijke looproute.

1.6 entree/gang/hal/overige binnenruimtes

- De entree vrijlaten.
- Er wordt (rustig) gelopen in de entree/gang/hal.
- Deuren sluiten naar omliggende ruimtes.
- Let op kleine voorwerpen; direct opruimen na gebruik.
- Bij regen zorgen dat de vloer niet glad wordt; gebruik een goede schoonloopmat.
- Bij natte plekken door regen, direct opruimen.
- Buggys en kinderwagens opbergen of met de ouders mee naar huis.

1.7 buitenruimte/omgeving

- Er is een onderhoudsplan waarin controle van het buitenspeelgoed en de buitenspeelplaats wordt bijgehouden.
- Jaarlijks worden de speeltoestellen buiten geïnspecteerd door een erkende vakman.
- Kinderen spelen alleen onder toezicht van een pedagogisch medewerker buiten.
- Er wordt niet in de buurt van een speeltoestel gespeeld met speelmateriaal als fietsjes en skelters.
- De buitenruimte wordt regelmatig gecontroleerd op kleine voorwerpen en deze worden verwijderd.
- Los speelgoed in de buurt van speeltoestellen wordt direct opgeruimd.
- Buitenruimte wordt regelmatig gecontroleerd op kleine voorwerpen en deze worden verwijderd.

1.8 Regels buitenbergruimte

- De kinderen mogen alleen na toestemming van een pedagogisch medewerker in de berging.

10b. Uitvoeringsafspraken m.b.t. veiligheidsrisico's buitenschoolse opvang (4-13 jaar)

De kinderen hebben zich aan de regels van de BSO te houden. De regels hebben betrekking op de veiligheid en orde van de BSO. Ten alle tijden kunnen regels versoepeld worden. Dit hangt wel eens van de groepsgrootte, humeur van de kinderen of pedagogisch medewerker en samenstelling van de kinderen af. De regels voor de veiligheid blijven altijd staan.

1.1 algemeen

- Kinderen zijn altijd onder toezicht van een pedagogisch medewerker.
- Er wordt opgelet of kinderen slecht zien of motorische problemen heeft.
- Er zijn geen huisdieren toegestaan bij Kwest binnen met uitzondering als het een speciale activiteit betreft.
- Mierenlokdoosjes worden buiten bereik van kinderen bewaard.
- Schoonmaakmiddelen worden buiten bereik van kinderen bewaard (hoog/achter slot).
- Tassen van medewerkers worden hoog opgeborgen.
- De volwassentoiletten en bergruimte worden door kinderen alleen betreden onder begeleiding van een pedagogisch medewerker.
- Als er onvoldoende daglicht in de ruimte is, worden de lichten aangedaan; lampen worden zonodig vervangen en raamdecoraties en zonnescerm omhoog gedaan.
- Onbeschermd verlichting wordt vervangen door armatuur met afgeschermd randen.
- Er wordt voldoende speelruimte gecreeërd.
- Er wordt voldoende bergruimte gecreeërd.
- Ladenkasten zijn voorzien van kantelbeveiliging.
- Er worden stabiele stellingkasten gebruikt, die zonodig vast worden gezet.
- Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor het signaleren en het ondernemen van actie bij het constateren van oneffenheden.
- Er worden geen hete dranken genuttigd en neergezet in de buurt van de kinderen.
- Voedsel wordt klaargemaakt volgens het gezondheidsbeleid (voedsel veiligheid).
- Zorg dat de ramen op een veiligheidsstand staan.
- Afval wordt direct verwijderd van vloeren en trappen.
- Dweilen gebeurt zoveel mogelijk als de kinderen er niet zijn.
- Natte vloeren worden direct droog gemaakt.
- Alle uitgangen vrijlaten.
- Deuren goed achter je sluiten;
- Deuren openen, eerst (rustig) kijken of er niemand achter staat.
- Kijk uit met het spelen in buurt van ruiten, deuren.
- Alle elektrische apparaten en snoeren worden zo gebruikt dat er geen gevaar is voor de kinderen.
- Voor aanschaf van planten, wordt gekeken op internet of ze niet giftig zijn (zie protocol giftige planten).
- Aanstekers en lucifers worden buiten bereik van kinderen bewaard.
- De aanstekers die gebruikt worden zijn kinderveilig.
- De kinderen mogen niet met speelgoed gooien.
- Speelgoed wordt regelmatig gecontroleerd op scherpe randen en kapotte onderdelen.
- Kapot speelgoed en speelgoed met scherpe randen wordt direct weggegooid.
- Speelgoed waar splinters aanzitten, wordt gladgeschuurd.
- Meubilair wordt regelmatig gecontroleerd op splinters.
- Speelgoed wordt na gebruik opgeruimd of bij het naar huis gaan.
- Laat kinderen alleen naar huis gaan na toestemming (handtekening) van ouders op de afgesproken tijd.

1.2 groepsruimte/leefruimte

- (Rustig) lopen in de groep.
- Eten gebeurt zittend (bijv. aan tafel/op de grond).
- Er zijn zaklampen in de groep aanwezig, deze gebruiken bij onvoldoende licht door stroomstoring.
- Gebruik van gereedschap in kleine groepjes.
- Leer de kinderen hoe om te gaan met gereedschap.
- Gebruik gereedschap waarvoor het bedoeld is.

1.3 keuken

- De kinderen moeten toestemming vragen aan de pedagogisch medewerker om iets uit de keuken te pakken.
- Als de oven aanstaat of af staat te koelen, niet aankomen

1.4 sanitaire ruimte

- Er wordt geen speelgoed meegenomen of gespeeld in de sanitaire ruimte.
- De kinderen moeten toestemming vragen aan de pedagogisch medewerker om buiten te spelen.
- De kraan in de toiletten mag door de kinderen alleen worden gebruikt voor het handen wassen.

1.5 entree/gang/hal/ overige binnenruimtes

- De entree vrijlaten.
- Er wordt (rustig) gelopen in de entree/gang/hal en op de trap.
- Niet spelen op de trap
- Deuren sluiten naar omliggende ruimtes.
- Let op kleine voorwerpen; direct opruimen na gebruik.
- Bij regen zorgen dat de vloer niet glad wordt; gebruik een goede schoonloopmat.
- Bij natte plekken door regen, direct opruimen.

1.6 buitenruimte/omgeving

- Er is een onderhoudsplan waarin controle van het buitenspeelgoed en de buitenspeelplaats wordt bijgehouden.
- Jaarlijks worden de speeltoestellen buiten geïnspecteerd door een erkende vakman.
- De kinderen moeten toestemming vragen aan de pedagogisch medewerker om buiten te spelen.
- De kinderen moeten vertellen op welke plek zij gaan spelen (bijv. plein, park, voetbalveld)
- Als er meer als 5 of 6 kinderen van de BSO naar buiten gaan, moet er een pedagogisch medewerker mee.
- Er wordt niet op de speelplaats gefietst door oudere kinderen wanneer zij na de bso naar huis gaan. Pas op straat wordt er gefietst.
- Geef aan als er veel kinderen buiten zijn, op welk gedeelte er een balspel gedaan mag worden /fietsen of skelteren, om zo voldoende ruimte te hebben voor de overige kinderen.
- Maak natte en gladde speeltoestellen droog voor gebruik.
- Kinderen mogen alleen met toestemming van het plein af.
- Veeg en strooi bij sneeuw en ijsvorming.
- Controleer de speelplaats op gladde/natte plekken.
- Kinderen mogen niet op de omheining klimmen.
- Alleen kinderen met een zwemdiploma of met een reddingsvest mogen meedoen met activiteiten op en in het water.
- Laat de kinderen niet bij de waterkant spelen.
- Breng veilige loop-en fietsroutes in kaart.
- Er worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt.

1.7 buitenbergruimte

- De kinderen mogen alleen na toestemming van een pedagogisch medewerker in de berging.

11c Regels gastouderopvang (0 tot 13 jaar)

Net zoals de kindercentra kent ook het gastouderbureau de risico inventarisatie bij gastouders voor veiligheid. Daarbij horen ook regels en afspraken.

Deze zijn vastgelegd in de 'risico inventarisatie gastouder', die is in te zien bij het gastouderbureau.

We hebben de keuze gemaakt om de regels en afspraken van deze vorm van kinderopvang niet specifiek te benoemen in deze bijlage, maar apart in de handleiding van de gastouderopvang, omdat deze kleinschalige opvang bij de gastouders thuis niet overeenkomt met de regels en afspraken binnen de kindercentra.

12 Uitvoeringsafspraken m.b.t. gezondheidsrisico's.

De uitvoeringsafspraken gaan over de volgende items:

1. Persoonlijke verzorging en hygiëne
2. Hygiënisch werken in verschillende binnenruimtes
3. Hygiënisch werken in de buitenruimte
4. Gezond binnenmilieu
5. Gezond buitenmilieu
6. Voedselveiligheid

1. Persoonlijke hygiëne en persoonlijke verzorging

Medewerkers die er verzorgd uit zien, werken niet alleen mee om de verspreiding van micro-organismen tegen te gaan, maar ook aan de professionele uitstraling van stichting Kwest.

1.1 Persoonlijke verzorging

- Zorg voor schone en goed wasbare kleding
- Draag bij vuile werkzaamheden een (wegwerp)schoort
- Zorg voor schone en verzorgde haren
- Houdt haren kort of samengebonden
- Kam of borstel haar niet in ruimten waar voeding wordt behandeld
- Knip nagels kort en draag geen nagellak (schilfers) en/of kunstnagels
- Gebruik geen te sterk ruikende parfums of aftershave
- Gebruik geen kauwgom tijdens het werk
- Eet niet tijdens de voedselbehandeling
- Draag geen sieraden bij risicovolle handelingen zoals het versneden, wondverzorging of de voedselbehandeling.

Tip: Indien er wel sieraden worden gedragen, let dan met handenwassen extra goed op om deze ook schoon te maken en goed af te drogen. Zeker wanneer er een infectieziekte heerst op de groep.

1.2 Handhygiëne

Wanneer moeten de handen worden gewassen?

Pedagogisch medewerkers:

De pedagogisch medewerkers wassen de handen met vloeibare handzeep.

Desinfecterende handzeep wordt alleen gebruikt door de medewerkers bij besmettelijke ziekten (bijv. diarree).

Kinderen:

De kinderen wassen hun handen met schuimende zeep uit een dispenser die in de badkamer hangt en drogen hun handen af met een papieren handdoek.

De handen van jonge kinderen kunnen gereinigd worden door gebruik te maken van een washand, met aan de ene kant zeep en de andere kant alleen water voor het 'naspoeien'.

Voor elk kind wordt een schone washand gebruikt.

Was handen vóór:

- het aanraken en bereiden van voedsel en flesvoeding;
- het eten of het helpen bij eten;
- wondverzorging.
- Aanbrengen van zalf of crème, ook als dit met een spatel o.i.d. wordt aangebracht.

Na:

- toiletgebruik / billen afvegen;
- contact met lichaamsvochten zoals speeksel, snot, braaksel, urine/ontlasting, pus en wondvocht of bloed;
- wondverzorging;

- Aanbrengen van zalf of crème, ook als dit met een spatel o.i.d. is aangebracht;
- zichtbare of voelbare verontreiniging van de handen;
- hoesten, niezen en snuiten (ook bij gebruik van een zakdoek);
- het verschonen van een kind;
- buiten spelen;
- contact met vuil textiel of de afvalbak;
- schoonmaakwerkzaamheden;
- oor- en/of neuspeuteren;
- contact met (huis)dieren;
- het uittrekken van de handschoenen;

De instructies voor het handen wassen staat beschreven in bijlage 1.

Indien er geen gelegenheid is om handen te wassen, kunnen de handen van pedagogisch medewerkers ook ingewreven worden met handalcohol 70-80%¹.

Let op: handalcohol kan alleen gebruikt worden bij visueel schone handen.

De werkwijze met handalcohol is als volgt: gebruik net zoveel handalcohol als er in de holte van de handpalm past. Wrijf de handen hier helemaal mee in en laat het vervolgens drogen aan de lucht.

1.3 Hoest- en niesdiscipline

Ziekteverwekkers uit de neus, mond en keel kunnen zich op verschillende manieren verspreiden. Door hoesten en niezen worden ziekteverwekkers via onzichtbare speekseldeeltjes verspreid in de lucht. Wanneer de hand voor de mond wordt gehouden, kan besmetting optreden via de handen. Een andere verspreidingsweg is via snot of slijm. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kind dat een snottebel wegveegt en met het vuile handje speelgoed vastpakt. Via het 'besmette' speelgoed kan een ander kind op een later tijdstip besmet raken.

De volgende maatregelen gelden voor pedagogisch medewerkers en kunnen ook de kinderen aangeleerd worden:

- Hoest of nies niet in de richting van een ander.
- Leer de kinderen het hoofd weg te draaien of het hoofd te buigen.
- Houd tijdens het hoesten of niezen een papieren zakdoek of de binnenkant van de elleboog voor de mond.
- Voorkom snottebellen door de kinderen op tijd de neus af te laten vegen met een tissue.
- Tissues worden na gebruik direct weggegooid.
- Pa een goede handhygiëne toe na hoesten, niezen of neus afvegen.

Zakdoeken

Bij het afvegen van de neus kunnen er ziekteverwekkers op de zakdoek en de handen komen. Bij hergebruik van de vuile zakdoek is er een reële kans dat besmetting via de handen wordt overgedragen.

- Gebruik altijd papieren zakdoeken of tissues en gooi die na gebruik weg.

1.4 Toilethygiëne

Medewerkers van stichting Kwest houden zich bij een bezoek aan een sanitaire ruimte aan de regels van de toilethygiëne.

- Na toiletgebruik worden de handen gewassen met water en zeep uit een dispenser en afgedroogd aan papieren handdoekjes.
- Er zijn in elke toiletruimte hygiëne (maandverband) zakjes aanwezig.
- Papieren handdoekjes en hygiënezakjes worden na gebruik in de afsluitbare afvalcontainer gegooid.

Leer ook de kinderen toilethygiëne aan. Overige regels m.b.t. hygiëne in en de schoonmaak van de sanitaire ruimtes is beschreven bij hoofdstuk 3.

1.4 Wat te doen bij ziekte?

- Bij ziekte van een pedagogisch medewerker, bijv. verkoudheid, wordt een goede hand- en hoesthygiëne

¹ Handalcohol dient te voldoen aan de NEN EN 1500.

in acht genomen

- In het handboek 'medewerker en organisatie' van stichting Kwest staat beschreven hoe te handelen bij ziekte (ziekte en verzuimbeleid).
- Indien een medewerker (mogelijk) besmettelijke ziekteverschijnselen heeft, zoals diarree of huiduitslag wordt er contact opgenomen met de Arbo-arts. Deze beoordeelt of de medewerker wel of niet mag blijven werken en onder welke voorwaarden. Hierbij wordt rekening gehouden met het risico van besmetting van anderen.
- Hoe om te gaan met zieke kinderen is beschreven in 'afspraken zieke kinderen' van stichting Kwest'.

Gebruik thermometer

Om te voorkomen dat ziektes verspreid kunnen worden via het gezamenlijk gebruik van een thermometer:

- worden er hoesjes gebruikt om te voorkomen dat de thermometer verontreinigd raakt;
- wordt de thermometer na elk gebruik schoon gemaakt met water en zeep.
- wordt de thermometer gedesinfecteerd na het schoonmaken met een middel toegelaten door het ctgb.

Gebruik van zalf of crème

Een beroepskracht die een zalf of crème aanbrengt bij een kind doet dit:

- na zorgvuldig handenwassen (voor en na gebruik) volgens werkwijze handen wassen.
- met behulp van een spateltje of vingercondoom om zalf aan te brengen of er wordt een wegwerptube/flacon gebruikt.

Risico van bloed

In bloed of wondvocht kunnen virussen aanwezig zijn zoals het hepatitis B- of C-virus of Hiv. Om besmetting met bloed te voorkomen gelden de volgende regels:

- tandenborstels, nagelschaartjes of vijlen worden niet gedeeld.
- open wondjes worden afgedekt met een waterafstotende pleister
- er worden wegwerphandschoenen van latex of nitril gedragen die voldoen aan de NEN normen (bijv. EN 455) en voorzien zijn van het CE-logo.
- wegwerphandschoenen worden na het aanraken of opruimen van bloed, direct weggegooid en de handen met water en zeep gewassen.
- textiel met bloed wordt op 60°C, of op een temperatuur van 40°C tot 60°C gewassen én gedroogd in de droogtrommel (minimale stand kastdroog)
- oppervlakken die met bloed zijn bevuild:
 - het bloed wordt papier, schoon water en allesreiniger schoongeveegd.
 - het oppervlak wordt gedroogd en gedesinfecteerd met een middel toegelaten door het ctgb.
 - Het oppervlak wordt door blootstelling aan de lucht gedroogd.
- Speelgoed wordt na bevuilding met bloed (bloederige) diarree of braaksel gedesinfecteerd
- Pleisters of verband worden regelmatig (of wanneer ze doordrenkt zijn) verwisseld.
- Als er toch bloed-bloedcontact is geweest: de wond goed uitspoelen met water en desinfecteren met betadinejodium.
- Bij gevaar voor besmetting met bijv. Hepatitis-B: GGD bellen en vragen of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

2. Hygiënisch werken in verschillende binnenruimtes

De kindercentra van stichting Kwest zijn verdeeld in verschillende ruimtes. Behalve een aantal gezamenlijk ruimtes zijn er ook (leef)ruimtes afgestemd op de doelgroep. In deze handleiding wordt het hygiënisch werken voor alle ruimtes beschreven.

Behalve pedagogisch medewerkers zijn ook interieurverzorgsters verantwoordelijk voor het schoonmaken van diverse ruimtes, o.a. (volwassenen) toiletten, de hal en de kantoren enz.

Elk kindercentra heeft een eigen schoonmaakschema. Op alle groepen is een schoonmaakschema aanwezig waarin beschreven staat wat wanneer wordt schoongemaakt en wie waar verantwoordelijk voor is.

2.1 Schoonmaken en desinfecteren

Schoonmaken

- Maak schoon van 'schoon' naar 'vuil' en van 'hoog' naar 'laag'.
- Meubels en voorwerpen maakt u schoon met een allesreiniger van een huishoudelijk schoonmaakmiddel, of gebruik microvezeldoekjes.
- Gebruik schoonmaakmiddelen volgens de instructie op de verpakking.
- Ververs zichtbaar vies sop direct.
- Maak schoonmaakmaterialen na gebruik schoon.
- Maak de vloer schoon met een schone dweil of een mop.
- Gebruik altijd schone doeken, wissers, en wegwerpsponzen.
- Was doeken op 60°C en laat ze aan de lucht drogen.
- Vervang het filter van de stofzuiger volgens de fabrieksvoorschriften.

TIP:

Let tijdens het schoonmaken vooral op plekken en voorwerpen die mensen veel aanraken, zoals kranen, lichtschakelaars, deurklinken, telefoons, tafelranden en onderkanten stoelleuningen, hier kunnen veel ziekteverwekkers op zitten.

Let er op om dweilen en moppen droog op te bergen en niet laten staan in oud water, dit zorgt voor een broedplaats voor de ziekteverwekkers.

Droog schoonmaken

Droog schoonmaken kan op verschillende manieren gedaan worden: door afstoffen, stofwissen of stofzuigen. *Afstoffen* is het schoonmaken van oppervlakken met een droge of vochtige doek. Zo komt het stof niet meer in de lucht.

Stofwissen is het schoonmaken van een gladde vloer met een stofwisapparaat en een droge (wegwerp)doek. Zo wordt het stof en vuil dat los op de vloer ligt verwijderd.

Stofzuigen is ideaal voor het schoonmaken van een tapijt. Het nadeel bij het stofzuigen is dat de stofzuiger zeer fijne stofdeeltjes terugblaast en in de lucht verspreidt.

Voor het stofzuigen gelden de volgende normen:

- Zuig de ruimtes als er geen kinderen zijn.
- Zet de ramen open tijdens het stofzuigen.
- Gebruik als er geen stofzuiger is geen bezem maar een stofwisser. Een bezem maakt dat het stof zich juist verspreidt.

Microvezeldoekjes

Als microvezeldoekjes op de juiste manier worden gebruikt, nemen ze beter vuil en ziekteverwekkers op dan gewone schoonmaakdoekjes. Bovendien raspen de vezels het vuil los, waardoor vlekken gemakkelijker verwijderd worden. Microvezeldoekjes kunnen zowel droog als vochtig gebruikt worden zonder schoonmaakmiddel.

- Gebruik de microvezeldoekjes altijd zonder schoonmaakmiddelen. Wijk hier alleen van af als de leverancier dit aangeeft.
- Wil je de doekjes vochtig gebruiken? Maak ze dan vlak voor gebruik licht vochtig onder de kraan of met het middel dat de leverancier voorschrijft. Leg de doekjes niet in een emmer water. Hierdoor nemen ze direct hun maximale hoeveelheid aan vocht op en verliezen ze hun reinigende werking.

- Vouw de doekjes voor gebruik een aantal keer dubbel, zodat er meerdere vlakken ontstaan. Gebruik een nieuw, schoon vlak zodra de werking minder wordt.
- Stop vuile microvezeldoekjes direct in de was; spoel ze tussentijds niet uit. *Microvezeldoekjes trekken vuil zó goed aan dat handmatig uitspoelen geen zin heeft. Alleen in de wasmachine wordt een vuil doekje weer schoon.*
- Was de doekjes volgens de voorschriften van de fabrikant.
- Droog gewassen microvezeldoekjes volgens de gebruiksinstructie. Let op: niet alle microvezeldoekjes kunnen in de droogtrommel.
- Berg de doekjes nooit vochtig op; hierdoor kunnen ziekteverwekkers uitgroeien.

Desinfecteren

In sommige gevallen, bijvoorbeeld als er een bepaalde ziekte heerst of wanneer een oppervlakte besmet raakt met bloed of bloedbijmenging, is het alleen schoonmaken van voorwerpen en oppervlakken onvoldoende. Desinfectiemiddelen worden na overleg met de GGD gebruikt als er een ziekte heerst. Er worden alleen wettelijk toegelaten desinfectiemiddelen gebruikt. Zie bijlage 2.

Desinfectiemethode:

- **Let op:** desinfecteer alleen als er éérst is schoongemaakt. Desinfecterende middelen werken onvoldoende als iets nog vuil is.
- Desinfecteer een oppervlakte, zoals een verschoonkussen of voorwerpen, met een middel toegelaten door het Ctgb als er bloed of een andere lichaamsvloeistof met zichtbare bloedsporen op zit.
- Volg de juiste gebruiksaanwijzing van het desinfectiemiddel op.
- Laat wat gedesinfecteerd is goed drogen aan de lucht.
- Draag bij het desinfecteren altijd handschoenen van nitril of latex die voldoen aan de NEN normen en was de handen na afloop met water en zeep.
- Het gebruik van geprepareerde alcoholdoekjes is niet toegestaan. Ze hebben geen N-nummer
- Huishoudchlor (bleekwater) mag niet worden gebruikt om te desinfecteren. Het product is instabiel en niet toegestaan als desinfectiemiddel.

Tip:

Na desinfecteren goed handen wassen.

Draag beschermende kleding als gewone kleding vervuild kan raken met bloed

2.2 afvalverwerking

Afval kan een bron van ziektekiemen zijn. Bovendien trekt afval ongewenste dieren aan. Daarom moet de opslag en afvoer van afval aan bepaalde eisen voldoen. Deze paragraaf gaat over huishoudelijk afval. Huishoudelijk afval is het afval dat dagelijks in een instelling wordt geproduceerd, met uitzondering van grofvuil, bouw- en sloofafval en klein gevaarlijk afval. Denk bijvoorbeeld aan etensresten, oud papier en verpakkingsmaterialen.

Verwerking huishoudelijk afval

- Afvalcontainers worden minstens één keer per dag geleegd.
- De zakken worden goed gesloten en in gesloten rolcontainers bewaard.
- De rolcontainers worden niet bewaard in een ruimte waar ook schone materialen staan opgeslagen.
- Etensresten worden direct na gebruik van maaltijden in afsluitbare afvalbakken verzameld.
- Damesverbandcontainers in meisjestoiletten worden dagelijks geleegd.

2.3 Groep / leefruimte

- Het opruimen van de groeps- of leefruimte wordt voor een eet- of drinkmoment gedaan.
- Er wordt tijdens het gebruik van een ruimte altijd een luchttoevoer (of meerdere) opengezet.
- Er wordt geen vluchtige stoffen gebruikt in het bijzijn van de kinderen (zie protocol "gevaarlijke stoffen")
- Er wordt extra geventileerd tijdens bewegingsspelletjes en schoonmaakwerkzaamheden.
- Het schoonmaken van de groep (tafel, stoelen, afwas, stofzuigen, dweilen, enz.) door de pedagogisch medewerkers gebeurt zo min mogelijk in aanwezigheid van kinderen op de groepen.
- Indien kinderen wel aanwezig zijn, spelen de kinderen op de plek waar op dat moment niet wordt

schoongemaakt of ze liggen in bed of de box (babygroep).

- De interieurverzorgsters maken de leefruimte minimaal 1x per week schoon. Zij doen dit als er geen kinderen aanwezig zijn.
- Activiteiten die lawaai veroorzaken worden buiten openingstijden verricht, of de kinderen verblijven elders ten tijden van het lawaai. Bij aanwijzingen van geluidsoverlast wordt er een deskundige ingeschakeld.
- Planten: voor aanschaf wordt eerst geïnformeerd of de plant niet giftig is en geen allergische reactie kan oproepen. Kijk hiervoor op de website van Consument en Veiligheid: www.veiligheid.nl. Bloemen met een sterke geur worden verwijderd.
- Op de babygroepen moeten de ouders speciale sloffen aan of schoenen uit i.v.m. de hygiëne.
- De was wordt verzorgd door de pedagogisch medewerkers, zie ook eigen schoonmaakplan en schema's van de locatie.
- Eén keer per maand worden wasmanden schoongemaakt met water en schoonmaakmiddel door de interieurverzorgsters/pedagogisch medewerkers (zie schoonmaakschema).
- Indien de groep/leefruimte beschikt over een kraan, wordt deze minimaal dagelijks gereinigd.
- Zichtbaar verontreinigd speelgoed wordt direct gereinigd.
- Speelgoed wordt gescheiden opgeborgen van schadelijke stoffen zoals schoonmaakmiddelen.
- Speelgoed dat in de mond genomen wordt, wordt dagelijks gereinigd.
- Droogbloemen, knutselwerken e.d. die niet gereinigd kunnen worden, worden na een maand verwijderd.
- Tijdens het opmaken van bedden en het opvouwen van wasgoed worden ramen open gezet.
- Indien er een besmettelijke ziekte heerst als bijv. waterpokken of krentenbaard wordt er extra schoongemaakt o.a. de vloeren en het speelgoed. In geval van ziektes worden de richtlijnen van het landelijk Centrum Hygiene en Veiligheid (LCHV) gevolgd. Samen met de informatie van stichting Kwest "Huisregels zieke kinderen" is dit onderdeel van het protocol ziekte, medicijngebruik en EHBO.
- De informatie "huisregels zieke kinderen" is te vinden op de site van stichting Kwest.
- Mocht er een besmettelijke ziekte heersen op de groep worden ouders hierover geïnformeerd d.m.v een informatiebrief bij de ingang van de groep/leefruimte.
- Voor meer informatie over besmettelijke ziektes en hoe te handelen: zie informatie over ziektebeelden voor KDV, PSZ en BSO van Landelijk centrum Hygiëne en Veiligheid op de site van stichting Kwest en www.lchv.nl

2.4 Keuken

- De locaties bij stichting Kwest beschikken over een keuken die vergelijkbaar is met een keuken in een privéwoning, er vindt slechts een beperkte voedingverzorging plaats.
- Na ieder eet- of drinkmoment wordt de afwas gedaan
- Het aanrecht wordt altijd na het bereiden van een (brood)maaltijd of fruit gereinigd.
- De kraan wordt minimaal dagelijks gereinigd.
- De blikopener wordt na gebruik schoongemaakt met sop.
- Eenmaal per dagdeel een schone vaatdoek, theedoek en handdoek ophangen (zonodig vaker).
- De vaatdoek wordt na gebruik met heet stromend water uitgespoeld.
- De vaatdoek wordt bewaard buiten bereik van jonge kinderen (tot 4 jaar).
- Koelkast eenmaal per twee weken met schoonmaakmiddel en water schoonmaken en drogen met een schone theedoek.
- De schoonmaakmiddelen worden buiten het bereik van de kinderen bewaard (hoog of in een afsluitbare kast)
- De afvallemmer wordt dagelijks geleegd.
- Kinderen tot 4 jaar mogen niet alleen in de keuken.
- BSO kinderen mogen alleen na toestemming van een pedagogisch medewerker in de keuken iets zelf pakken.
- I.v.m. legionellabacteriën worden de kranen door de pedagogisch medewerkers de kranen op de dag na het weekend of andere sluitingsperiode 2 minuten opengedraaid.
- Voor het bereiden van voedsel: zie hoofdstuk 7, voedselveiligheid

2.5 Slaapruimte

De dagopvanglocaties hebben aparte slaapkamers of een afgescheiden ruimte om te slapen voor de jonge kinderen (tot 4 jaar).

- Elk kind heeft zijn eigen bed of ledikant en zijn eigen beddengoed en/of slaapzak.
- 1 keer per week wordt alles gewassen, zo nodig vaker.
- Kinderen hebben evt. een eigen speentje en/of eigen knuffeltje om mee te slapen.
- De speentjes worden door de pedagogisch medewerkers wekelijks uitgekookt en de knuffels gewassen (indien deze niet door ouders mee naar huis worden genomen). Allebei volgens het schoonmaakschema.
- De speentjes worden bewaard in aparte bakjes met de naam van het kind erop.
- Er wordt 's morgens bij binnenkomst een raam (of evt. deur op haak gezet) open gedaan voor ventilatie.
- Er is een thermometer aanwezig, die wordt door de medewerkers gecontroleerd.
- Als de temperatuur lager is dan 15 °C, wordt de verwarming aangezet.
- Als de temperatuur boven de 22 °C komt, wordt er extra geventileerd en verkoelende maatregelen genomen. Zie ook hoofdstuk 5: gezond binnen milieu.

2.6 Sanitaire ruimte / toiletruimte

Alle locaties beschikken over toiletten en wasbakken die geschikt zijn voor de aanwezige kinderen. In elke toiletruimte bevindt zich een fonteintje.

De dagopvanglocaties hebben in de sanitaire ruimte een (in hoogte verstelbaar) verschoongedeelte en een apart wasgedeelte.

- De handen van de kinderen worden na toiletbezoek gewassen volgens de handhygiëne.
- Er is (afhankelijk van de leeftijd van de kinderen) toezicht tijdens toiletbezoek om te voorkomen dat kinderen vergeten de handen te wassen.
- De afvalcontainers in sanitaire ruimtes zijn voorzien van een afsluitbare deksel en worden dagelijks geleegd.
- Er wordt geen speelgoed meegenomen naar of gespeeld in de sanitaire ruimte.
- Kinderen wordt geleerd dat de afvalcontainer alleen gebruikt wordt om iets in weg te gooien.
- De wasbakken en kranen worden 1x per dag schoongemaakt, zo nodig vaker.
- De toiletten worden dagelijks (of na iedere verschoonronde) schoongemaakt of bij zichtbare verontreiniging.
- De schoonmaakdoekjes en handdoeken worden 1x per dagdeel gewisseld, zo nodig vaker.
- De schoonmaakmiddelen worden buiten bereik van (jonge) kinderen bewaard.
- Om het plassen naast het toilet te voorkomen, wordt jongens geleerd zittend te plassen of gericht te plassen met behulp van een plassticker.

2.6.1 Hygiëne tijdens het verschoonen

- Kinderen worden alleen verschoond in de sanitaire ruimte.
- Bij het gebruik van crème of zalf worden spatels/vingercondooms of rubberhandschoenen gebruikt.
- Het verschoongedeelte is voorzien van een onbeschadigd, glad en afwasbaar aankleedkussen.
- Indien het aankleedkussen is beschadigd wordt het vervangen.
- De aankleedkussens worden na iedere verschooning van één kind schoongemaakt met een doekje en schoonmaakmiddel.
- Luiers worden na gebruik direct in een gesloten afvalcontainer (met voetpedaal) of een luiерemmer gooid.
- Poepluiers worden eerst in een plastic zakje gedaan welke wordt dichtgeknoopt voordat deze in de afvalcontainer wordt gedeponneerd
- De toiletten worden na iedere verschoonronde schoongemaakt en bij zichtbaar vuil direct schoongemaakt.

2.6.2 Reiniging verschoonkussen

- Het schoonmaakdoekje mag niet gereinigd worden met billendoekjes. Kant-en-klare schoonmaakdoekjes voor eenmalig gebruik mogen wel gebruikt worden.
- Maak een oplossing (van allesreiniger in water) in een fles of plantenspuit.
- Zorg dat de plantenspuit niet op vernevelstand staat en maak deze iedere dag leeg en schoon.
- Spuit of giet de oplossing op een wegwerpdoekje. Wanneer een katoenen doekje gebruikt wordt, moet dat direct na gebruik in de was.

- Neem na het schoonmaken het verschoonkussen met een vochtige doek af.
- Droog het verschoonkussen na met een wegwerpdoek of een katoenen handdoek.

2.6.3. Desinfecteren van verschoonkussen

In principe is het niet nodig het verschoonkussen te desinfecteren. Zorgvuldig huishoudelijk schoonmaken is voldoende.

Na vervuiling met bloed, bloederige diarree of bloederig braaksel moet het verschoonkussen wel gedesinfecteerd worden, volgens desinfectiemethode beschreven bij 2.1

2.6.4. Gebruik van potjes

- De potjes worden na gebruik direct in het toilet geleegd.
- De potjes worden na iedere verschoonronde schoongemaakt en bij zichtbaar vuil direct schoongemaakt.
- Potjes ontspoelen met warm water en vervolgens schoonmaken met een sopje en een aparte borstel. Potje afdrogen met een papieren handdoekje.
- Potje na gebruik droog opbergen.

2.7 Overige binnenruimtes

De interieurverzorgsters zijn verantwoordelijk voor het schoonmaken van diverse algemene ruimtes, o.a. (volwassenen) toiletten, de hal en de kantoren enz.

Elk kindercentra heeft een eigen schoonmaakschema. Op alle groepen is een schoonmaakschema aanwezig waarin beschreven staat wat wanneer wordt schoongemaakt en wie waar verantwoordelijk voor is.

- Het gebouw bij afsluiten goed controleren op deuren, ramen en of de lichten uit zijn.
- Er wordt gestreefd naar het zoveel mogelijk sluiten van de binnendeuren i.v.m. brand.
- Elke locatie heeft op een centrale plaats een oranje EHBO-does hangen met daarin alle voorraad van o.a. gaasjes en verbanden.
- Deze EHBO-koffer wordt ook 1x per jaar gecontroleerd en zonodig bijgevuld.
- De centrale verwarming wordt 1x per jaar gecontroleerd door het installatiebedrijf en afgetekend op de binnenkant van de deur van de ketel.

Zand(water)tafel

Zand(water)tafels worden bij voorkeur niet in de (leef)ruimte geplaatst waar ook gegeten wordt, maar in een aparte ruimte, centrale hal of gang van een kindercentrum.

- Plaats de zand(water)tafel zodanig dat er zo min mogelijk zand wordt verspreid.
- Controleer de zandtafel op zichtbare verontreiniging, voordat de kinderen met het zand gaan spelen. Verwijder de verontreiniging direct.
- Gebruik in de zandtafel alleen speelmateriaal welke makkelijk te reinigen is.
- Reinig het speelmateriaal wekelijks
- Kinderen mogen niet eten of drinken bij de zandtafel.
- Laat de kinderen na het spelen in het zand de handen wassen.
- Bevochtig het zand af en toe met een plantenspuit met vers schoon water om stofvorming te voorkomen.
- Vervang het zand jaarlijks.
- Indien er met water in de zandtafel wordt gespeeld moet het zand 4x per jaar verschoond worden.

3. Hygiënisch werken in de buitenruimte

Elke locatie van stichting Kwest beschikt over een buitenruimte. Er wordt naar gestreefd om deze buitenruimte zo uitdagend mogelijk te maken, met veel aandacht voor groen en natuur. Om vervuiling van de buitenruimte tegen te gaan zijn er een aantal regels opgesteld voor de pedagogisch medewerkers.

3.1 Buitenruimte

- Inspecteer de buitenruimtes bij het naar buiten gaan met de kinderen of er zich geen zichtbare verontreinigen bevinden.
- Verwijder zichtbare verontreinigingen direct.
- Meld bij de leidinggevend indien er sprake is van een insecten/ongedierteplaag. Een plaag wordt door een erkende bestrijdingsdienst bestreden. Dit gebeurt op een tijdstip dat er geen kinderen buiten aanwezig zijn. Bij de bestrijding wordt rekening gehouden dat de kinderen na een korte periode weer in de buitenruimte kunnen spelen.
- Geef buiten zo min mogelijk zoete vloeistoffen of levensmiddelen aan de kinderen.
- Indien er buiten wordt gedronken, houdt de pedagogisch medewerker toezicht i.v.m. insecten. Bij voorkeur gebruiken we rietjes.
- Controleer zorgvuldig dat er geen resten voedsel in de buitenruimte achter blijven, indien de kinderen buiten hebben gegeten,.
- Laat de kinderen hun handen wassen na het buiten spelen.
- Alleen goed te reinigen binnen speelgoed mag mee naar buiten worden genomen. Als het zichtbaar verontreinigd is, dan wordt het schoongemaakt voordat het weer naar binnen gaat.
- Voor het maken van een uitstapje met kinderen, zijn er aanvullende regels en richtlijnen opgenomen in het protocol: 'samen op stap'.
- De tuin wordt elk kwartaal onderhouden door een tuinman. Zo nodig vaker i.v.m. het jaargetijde.
- Als er aanwijzingen zijn voor bodemverontreiniging wordt er een deskundige ingeschakeld.
- Als er aanwijzingen zijn voor verontreinigde buitenlucht wordt er een deskundige ingeschakeld.

Houd de opslagplaats van afval schoon, zodat er geen ratten of andere ongewenste dieren op afkomen. Plaats geen afval naast afvalcontainers. Zorg dat het afval wordt opgehaald voordat een container vol is.

3.2 Buitenzandbak

Zand van (buiten)zandbakken kan op verschillende manieren verontreinigd zijn. In de zandbakken kunnen biologische verontreinigingen (bijv. etensresten, bladeren, gras) en ander afval (zoals plastics, blikjes, glas, sigarettenpeuken) worden aangetroffen.

Muizen, ratten, vogels, honden en katten kunnen op de etensresten afkomen, waardoor uitwerpselen in het zand terechtkomen. Door de uitwerpselen van honden en katten kunnen de eitjes van spoelwormen in het zand terecht komen. Hierdoor kunnen kinderen worden besmet en kunnen griepachtige ziekteverschijnselen optreden (zie ook gezondheidsbeleid).

Om gezondheidsrisico's in te perken is het belangrijk dat preventieve maatregelen worden getroffen. De belangrijkste maatregel is het weren van katten en honden uit de zandbak.

Daarbij is onderstaande van belang:

- Dek de zandbak af met een vochtdoorlatende afdekking. Zorg ervoor dat er een ruimte van ongeveer tien centimeter tussen het net en het zand over blijft.
- Controleer (bijvoorbeeld met een hark) de zandbak op zichtbare verontreiniging, voordat de kinderen erin gaan spelen. Verwijder de verontreiniging direct.
- Gebruik in de zandbak alleen speelmateriaal welke makkelijk te reinigen is.
- Kinderen mogen niet eten of drinken in de zandbak.
- Laat de kinderen na het spelen in het zand de handen wassen.
- Veeg het zand goed af van de kleding.
- Controleer voor het afdekken de zandbak op zichtbare verontreiniging. Verwijder de verontreiniging direct.
- Schep uitwerpselen van honden en katten met ruim zand eromheen uit.

- Dek de zandbak na het buiten spelen altijd zo snel mogelijk af.
- Het zand wordt verschoond als er uitwerpselen van honden of katten worden aangetroffen die er langer dan 3 weken hebben gelegen.

3.3 Buitenzwembadje

Indien tijdens warme zomerdagen buiten een zwembadje wordt gebruikt, is een goede hygiëne van groot belang.

- Controleer het badje voor gebruik op zichtbaren vervuiling. Verwijder achtergebleven schoonmaak middelen.
- Plaats de badjes zodanig dat ze niet vervuild kunnen raken door bladeren, gras, (huis)dieren etc.
- Vul de badjes dagelijks met schoon drinkwater en ververs tussendoor bij zichtbare verontreiniging.
- Gebruik in de badjes alleen speelmateriaal wat tegen water kan zoals kunststof of roestvrijstaal en wat makkelijk te reinigen is.
- In de badjes wordt niet met speelgoed gespeeld wat aanzet tot drinken.
- De pedagogisch medewerkers zien er op toe dat kinderen niet eten of drinken in het badje.
- Voor kinderen die niet zindelijk zijn, worden zwemluiers gebruikt.
- Houdt de omgeving van de badjes goed schoon.
- Maak de badjes altijd na gebruik schoon.
- De badjes worden alleen onder direct toezicht van een pedagogisch medewerker gebruikt.
- Zorg ervoor dat er geen dieren in het water kunnen komen.

4. Gezond binnenmilieu

Het binnenmilieu is de leefomgeving binnen in een gebouw. Een gezond binnenmilieu houdt in dat de lucht schoon is, de temperatuur behaaglijk en het geluidniveau aangenaam, terwijl er geen andere bronnen van verontreinigingen zijn dan de aanwezige mensen.

4.1 Luchtverversing

Op verschillende manieren kunnen er verontreinigingen in de lucht komen, denk hierbij aan geurtjes, vocht, fijnstof of allergenen waar mensen allergisch op kunnen reageren.

Om de verontreinigingen naar buiten af te voeren is luchtverversing door ventileren en luchten noodzakelijk.

Afspraken met betrekking tot ventileren en luchten:

- Bij het gebruik van ruimten worden zoveel mogelijk ramen en roosters opengezet, die zich meer dan 1.80 meter boven de vloer bevinden.
- Ventilatie roosters worden vrijgehouden.
- Tijdens gebruikstijden worden ramen in het toilet, de verschoonruimte en keuken opengezet.
- De ruimten worden gelucht tijdens bewegingsspelletjes, stofzuigen, bed opmaken en andere activiteiten die stof of verontreiniging verspreiden.
- De ruimten worden gelucht na het gebruik van verf of andere sterk ruikende spullen.
- Indien mogelijk worden ruimten, ook wanneer er niemand aanwezig is, bijvoorbeeld in de nacht en in het weekend, geventileerd.
- 's Morgens vroeg worden de ruimten die 's nachts niet geventileerd zijn, gelucht.
- Indien er tocht optreedt, worden alle open ramen en roosters op een kleinere kier gezet.

Afspraken over onderhoud en reiniging van ventilatievoorzieningen

- De ventilatieroosters (inclusief binnenwerk) in de ramen worden 2x per jaar (of indien nodig vaker) schoongemaakt. Dit is opgenomen in het schoonmaakplan van de interieurverzorger(s).
- De spleten onder binnendeuren en roosters in binnendeuren of wanden mogen niet afgedekt worden. Ze zijn nodig voor de luchtstroom van de ene ruimte naar de andere (dwarsventilatie).
- Filters van evt. mechanische afzuiginstallatie worden gereinigd en vervangen conform de instructies van de leverancier en dit wordt opgetekend in het logboek.
- De mechanische ventilatie wordt elke vijf jaar doorgemeten en opnieuw ingeregeld. De resultaten worden genoteerd in het logboek.
- De mechanische ventilatie (apparaat) wordt eens per jaar schoongemaakt door de leverancier.
- De binnenzijde van de kanalen van het mechanische ventilatiesysteem wordt iedere 5-7 jaar schoongemaakt.

Afspraken over meten van CO₂

- Indien een CO₂-meter aanwezig is, zorg dan dat het CO₂-gehalte continu afleesbaar is.
- De CO₂-meter wordt geplaatst op een plek waar geen ramen of deuren zijn waar ventilatie is.
- Voor correcte waarden wordt de CO₂-meter een per twee weken hersteld en een tijdje buiten of bij een open raam gezet.
- De metingen worden wekelijks bijgehouden in het logboek.
- De gegevens worden minimaal 12 maanden bewaard.

4.2 Temperatuur- en vochtbalans

Hoge temperatuur en luchtvochtigheid kunnen leiden tot ernstige aandoeningen.

Om dit te voorkomen, heeft stichting Kwest maatregelen afgesproken die binnen het kindercentrum die ten tijde van dagen met extreme hitte uitgevoerd kunnen worden. Door goede temperatuurbelasting kunnen temperatuurschommelingen van meer dan 5°C voorkomen worden.

Afspraken over temperatuur- en vochtbeheersing

- De temperatuur wordt in de groepsruimten ingesteld op 20°C.
In groepsruimten mag de temperatuur niet lager zijn dan 17°C en niet hoger dan 27°C.

- De temperatuur in de slaapkamers wordt ingesteld op 15 à 18°C.
In slaapkamers mag de temperatuur niet lager zijn dan 15°C en niet hoger dan 25°C.
- In de verschillende ruimtes worden temperatuurschommelingen van meer dan 5°C voorkomen.
- Er is een thermometer in iedere ruimte waar kinderen verblijven. De temperatuur wordt dagelijks gecontroleerd.
- De pedagogisch medewerkers dragen er zorg voor dat de temperatuur van de betreffende ruimte (groep / slaapkamer) niet onder de minimum temperatuur komt (dan verwarming hoger zetten). Als het te warm wordt, wordt er extra geventileerd en andere verkoelende oplossingen gezocht.
- De luchtvochtigheid in groepsruimten en slaapkamers worden wekelijks gecontroleerd.
- Houd de luchtvochtigheid tussen 30% à 70%.
- Oorzaken van een hoge luchtvochtigheid zoals lekkages worden direct bestreden.
- De relatieve luchtvochtigheid mag niet langdurig hoger zijn dan 70%.
- Als de luchtvochtigheid te laag is, worden er vochtige doeken op de verwarming gelegd. Als de luchtvochtigheid te hoog is dan wordt de verwarming aangezet.
- De metingen worden vastgelegd op de temperatuurlijst en hierin staan vermeld: naam van de ruimte, afgelezen hoogste waarde van de luchtvochtigheid per week en tevens van de temperatuur op dat moment, datum van meting en datum van ijking van het meetapparaat.

Hitte in het gebouw

De temperatuur kan belastend zijn als deze hoger is dan 25 °C.

Ook als de temperatuur van de buitenlucht lager is, kan de binnentemperatuur op dagen met felle zon snel oplopen.

In Nederland zijn hoge temperaturen nog steeds een uitzondering. Echter, wanneer deze temperaturen zich toch voordoen lopen vooral kinderen een risico op het krijgen van hittegerelateerde aandoeningen. Een daarvan is warmte-uitputting, dat kan ontstaan door vochtverlies, zoutverlies of beide tegelijk.

Om dit te voorkomen, heeft stichting Kwest maatregelen afgesproken die ten tijde van dagen met extreme hitte binnen het kindercentrum uitgevoerd kunnen worden.

Zie ook: *UV- en warmteprotocol stichting Kwest*.

Overige afspraken binnenmilieu

- Er worden geen luchtverfrissers of schoonmaaksprays gebruikt in de buurt van kinderen.
- Sterk geurende bloemen worden verwijderd.
- Planten met harige bladeren worden verwijderd.
- Schotels, potten en bakken van planten worden jaarlijks gereinigd en bij schimmelvorming verwijderd.
- Wekelijks wordt stof van stengels en bladeren van kamerplanten geveegd.
- Potgrond wordt jaarlijks verschoond.

4.3 Binnenlucht

De lucht in een gebouw bevat vele stoffen o.a. allergenen die de gezondheid kunnen schaden als iemand er teveel van inademt.

Allergenen zijn stoffen die een allergische reactie kunnen oproepen zoals astma of allergisch eczeem.

Afspraken over beperking van allergenen

- In de kindercentra van stichting Kwest zijn geen huisdieren, behalve vissen, aanwezig met uitzondering tijdens bijzondere activiteiten.
- Alle knuffels en textiel zijn wasbaar op 60 °C en worden gewassen volgens het schoonmaakschema.
- Plaats geen onderzetters van hout, riet, e.d. onder bloempotten.
- Gebruik geen tweedehands meubilair met textiel.
- Neem alleen wasbare tweedehands spullen aan om te voorkomen dat allergenen worden verspreid via o.a. kleding van mensen die thuis huisdieren hebben.
- Schoolborden worden met een vochtige doek schoon gemaakt.
- Er wordt stofvrij schoolkrijt gebruikt.
- Na het gebruik van stoepkrijt binnen, wordt dit met een natte doek verwijderd om stof te voorkomen.

Stoffigheid

Tijdens activiteiten neemt de hoeveelheid fijn stof in de lucht sterk toe. Dit stof wordt ingeademd en kan ongunstig zijn voor de gezondheid. Zwevend fijn stof kan bijvoorbeeld de verschijnselen van astma verergeren.

Afspraken over beperking van stoffigheid

- Gebruik zoveel mogelijk dichte kasten.
- Maak de ruimtes schoon (of laat de ruimtes schoonmaken) volgens het schoonmaakschema.
- Zie ook hoofdstuk 3: hygiënisch werken in verschillende binnenruimten.

Rookverbod

Er geldt een rookverbod binnen alle locaties van stichting Kwest; dit is voor alle bezoekers te zien aan de stickers bij de entree.

Elke locatie heeft buiten een aangewezen plek, waar buiten het zicht van de kinderen mag gerookt worden.

Afspraken over beperking van verbrandingsproducten

- Er mogen geen andere kooktoestellen gebruikt worden dan de aanwezige elektrische of keramische kookplaten.
- Het koken gebeurt bij voorkeur in een afsluitbare keuken en de mechanische luchtafzuiging staat hierbij altijd aan.
- Er worden geen wierook, kaarsen, waxine, olie, of gel gebrand, met uitzondering van bijzondere omstandigheden (kaarsjes met Kerst / verjaardag). Dan worden er extra maatregelen genomen i.v.m. brandgevaar en er wordt extra gelucht.

4.4 Verf, lijm en spuitbussen

In veel soorten verf, lijm en spuitbussen zitten oplosmiddelen (vluchtige organische stoffen) die tijdens het gebruik verdampen. Deze stoffen kunnen o.a. irritatie van de slijmvliezen, hoofdpijn en vermoeidheid veroorzaken.

De afspraken over beperking van oplosmiddelen staan beschreven in het protocol '*gevaarlijke stoffen en afspraken over beperking van oplosmiddelen*'.

5. Gezond buitenmilieu

5.1 Oververhitting en UV-straling

In Nederland zijn temperaturen boven de 28° C nog steeds een uitzondering. Echter, wanneer deze temperaturen zich toch voordoen lopen vooral kinderen een risico op het krijgen van hittegerelateerde aandoeningen. Een daarvan is warmte-uitputting, dat kan ontstaan door vochtverlies, zoutverlies of beide tegelijk.

Er zijn maatregelen afgesproken om kinderen op zonnige dagen te beschermen tegen uitdroging en UV-straling bij het buiten spelen. Zie ook: *UV- en warmteprotocol stichting Kwest*.

5.2 Onderkoeling

Door lange tijd in koude buitenlucht of langdurig verblijf in een koude, tochtige en vochtige omgeving maar ook bij bewusteloosheid, kan de lichaamstemperatuur snel dalen.

Ook door met natte haren in de koude buitenlucht te blijven, kan onderkoeling plaatsvinden. Via het hoofd kan men veel warmte verliezen.

Kleine kinderen en ouderen behoren tot een risicogroep waar onderkoeling sneller optreedt en eerder voor klachten zorgt.

Hypothermie ofwel onderkoeling kan in normale omstandigheden voorkomen worden door een aantal eenvoudige voorzorgsmaatregelen te nemen als kinderen naar buiten gaan.

Zie ook: *protocol onderkoeling*

5.2.1 Buitenbedje

Een aantal dagopvang locaties gebruiken een buitenbed voor jonge kinderen.

Het idee van het buitenbed komt uit Denemarken. Daar is het heel gewoon dat kinderen veel buiten zijn en dus ook buiten kunnen slapen. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen die in de eerste twee levensjaren regelmatig buiten slapen minder vaak ziek zijn en veel minder last hebben van astmatische aandoeningen en allergieën.

Indien kinderen te slapen worden gelegd in een buitenbedje, wordt er gehandeld volgens het protocol: '*buiten slapen*'.

5.3 (Huis)dieren en ongedierte

Huisdieren

Kinderen kunnen allergisch zijn voor huis- of andere dieren. Ook bestaat de mogelijkheid dat kinderen tijdens uitstapjes of het buitenspelen op openbaar terrein gebeten worden door een dier.

- Bij bezoek aan dieren is er steeds voldoende begeleiding aanwezig.
- Bij een bezoek aan dieren houden pedagogisch medewerkers toezicht op de kinderen in de aanwezigheid van dieren.
- Bij bezoek van (huis)dieren (voor een bepaalde activiteit) aan het kindercentrum, wordt er rekening gehouden met de allergieën van de kinderen.
- Bij bezoek aan dieren wordt er rekening gehouden met de allergieën van de kinderen.
- Indien dieren worden gevoed, let de pedagogisch medewerker op dat dit voorzichtig gebeurt.
- In het '*protocol bijtewond*' staan de maatregelen beschreven om een bijtewond zoveel mogelijk te voorkomen en om juist te handelen indien een kind gebeten is.

Ongedierte

Ongedierte (bijv. vliegen, mieren, muizen, ratten) worden adequaat geweerd en bestreden.

- Plaats horren voor de ramen om vliegen, bijen en wespen te weren.
- Voorkom overlast van mieren, muizen en ratten door ruimtes goed schoon te maken en kieren en naden af te dichten.
- Zorg dat etensresten goed zijn verpakt en afgedekt of worden weggegooid.
- Bij overlast van vliegen wordt er een vliegenlamp gemonteerd op de plaats waar de vliegen het gebouw binnen komen.

- Schakel direct de afdeling ongediertebestrijding van de gemeente of een professionele ongediertebestrijder in indien er toch ongedierte wordt aangetroffen.
- Geef aan dat bij de bestrijdingsmaatregelen aandacht moet worden besteed aan de veiligheid van de kinderen, zij mogen niet in contact komen met giftige stoffen.

Wespen en bijen

Wespen en bijen veroorzaken nare steken. Ze worden aangetrokken door zoete geuren.

- Wees alert als kinderen buiten eten en/of drinken.
- Controleer de kinderen voor het naar buiten gaan op plakkerige handen of monden.
- Verwijder direct de angel met een pincet als een kind door een wesp of bij gestoken is.
- Zuig het gif uit met een speciaal spuitje (verkrijgbaar bij de apotheek). Lees de gebruiksaanwijzing voor gebruik.
- Leg daarna een ijsblokje op het wondje ter verkoeling. Plaats het ijsklontje niet direct op de huid, maar wikkel er een schone theedoek of washandje om.
- Bij een steek in mond of hals direct ijsklontjes gebruiken en direct naar de dichtstbijzijnde hulpinstantie (SEH of huisarts). Bij een steek in de mond geen doek gebruiken.
- Neem het spuitje om gif uit te zuigen ook mee bij een uitstapje.
- Wees alert op heftige allergische reactie (ernstige benauwdheid, verwardheid of bewusteloosheid). na wesp- of bijensteek. Waarschuw arts of ambulance.

Teken

Teken kunnen besmet zijn met ziekteverwekkende bacteriën en virussen.

- Verwijder met behulp van een tekenpincet of tekenlepel zo snel mogelijk de teek als die op de huid van een kind gevonden wordt.
- Desinfecteer daarna het wondje.
- Voorkom tekenbeten door bij natuurwandelingen beschermende kleding te dragen (petje, dichte schoenen, sokken, een lange broek en een shirt met lange mouwen).
- Controleer de kinderen op tekenbeten na een uitstapje.
- Neem de tekenverwijderaar ook mee bij een uitstapje.

Zie ook: *protocol tekenbeet stichting Kwest*.

Meer informatie op <http://www.rivm.nl/cib/themas/teken-lyme/>

Eikenprocessierups

Gedurende mei tot en met augustus verspreidt de eikenprocessierups brandhaartjes die bij mensen ernstige irritaties van de ogen en luchtwegen kunnen geven. Na contact met de brandharen ontstaan er na enkele uren klachten van de huid: pijnlijke jeuk en huiduitslag in de vorm van bultjes of blaasjes.

Eikenbomen met rupsen zijn te herkennen aan de nesten; dichte spinsels van vervellinghuidjes, uitwerpselen en brandharen. Daarnaast zijn deze bomen vaak kaalgevreten.

Bestrijding

Indien er eikenbomen met eikenprocessierupsen op het terrein of in de nabije omgeving staan, neem dan de volgende voorzorgsmaatregel om klachten te voorkomen.

- Meldt bij de leidinggevende waar de problemen zich voordoen. Zij dragen er zorg voor dat er actie wordt ondernomen om de overlast te bestrijden.
- Draag kleding met lange mouwen en broekspijpen en een gesloten kraag.

Wanneer een pedagogisch medewerker of een van de kinderen in contact is geweest met de rupsen of brandharen:

- Ga na aanraking van de rupsen of haren niet krabben of wrijven, maar strip de huid met plakband en spoel daarna met lauw water.
- Spoel ook de ogen goed met lauw water.
- Was de kleren (lieft op 60°C).
- Neem bij ernstige klachten contact op met de huisarts.
- Klachten verdwijnen over het algemeen binnen twee weken. Een zachte crème met menthol kan verlichting geven.

5.4 Planten en bomen rondom het kindercentrum

Planten en bomen kunnen gezelligheid geven doordat ze mooi van kleur zijn of lekker ruiken. Echter, planten en bomen kunnen ook giftig zijn voor de mens of stoffen produceren waar mensen allergisch op kunnen reageren

- Giftige planten als berenklaauw bij een speelterrein worden verwijderd.
- Leer kinderen zo vroeg mogelijk dat ze niet van kamer- en tuinplanten mogen eten.
- Leer kinderen zo vroeg mogelijk het verschil tussen eetbare en niet-eetbare planten en vruchten. Groente en fruit uit de moestuin mogen natuurlijk wel gegeten worden.
- Leer kinderen wat gevaarlijk is. Laat kinderen bijvoorbeeld nooit fluitjes maken uit de holle stengel van de reuzenberenklauw. Het sap van deze plant veroorzaakt immers ernstige huidirritaties en aanrakingen met deze plant veroorzaken ernstige brandwonden
- Gebruik bij het snoeien, kappen of wieden handschoenen en wrijf niet in je ogen.
- Voorkom dat er giftige planten in het kindercentrum en op de buitenruimte aanwezig zijn.
- Raadpleeg bij het plaatsen van nieuwe bomen en planten de lijsten van giftige planten op de site van stichting Consument en veiligheid: www.veiligheid.nl of 020-5114567.
Meer informatie over giftige planten (met plaatjes) is te vinden op de site van het rode kruis in België. www.redcross.be
- Hooikoortspiant Ambrosia moet deskundig worden verwijderd, bijvoorkeur door de tuinman en de plaats wordt gemeld op de site http://www.natuurkalender.nl/toepassingen/hooikoorts/ambrosia_invoer.asp.

Zie ook: 'protocol giftige planten' van stichting Kwest.

6. Voedselveiligheid

6.1 Risico's bij de voedingsverzorging en goede hygiënische praktijken in de verschillende fasen van voedingverzorging

Voedselveiligheidsmaatregelen zijn gebaseerd op drie basisprincipes: beheersing van de temperatuur, netheid (hygiëne) en controle van de houdbaarheid.

6.1.1 Inkopen en bestellen

- Controleer bij de ontvangst van voedingsmiddelen of de verpakking schoon en niet beschadigd is.
- Let bij vacuümverpakkingen op dat deze werkelijk vacuüm zijn. Is dit niet het geval dan is er zuurstof bij het product gekomen en is de kans op bederf groter.
- Controleer bij voedingsmiddelen in blik of de blikken niet in gedeukt zijn of juist bol staan.
- Beoordeel bij onverpakte producten zoals vlees de kleur en de geur.
- Controleer bij de ontvangst van voedingsmiddelen of de houdbaarheidstermijn nog voldoende lang is.
- Koop of accepteer het product niet als de op het product aangegeven TGT datum is verstreken.
- Retourneer producten met een beschadigde verpakking of te korte houdbaarheidsdatum.
- Controleer steekproefsgewijs door meting of de temperatuur van producten bij ontvangst niet boven toegestane waarden uitkomen.

6.1.2 Bewaren en opslaan

- Houd ontvangen producten niet langer dan nodig en in ieder geval niet langer dan een half uur buiten de koeling.
- Producten die langer dan een half uur buiten de koeling hebben gestaan moeten binnen twee uur worden opgegeten of weggegooid.
- Controleer bij het aanvullen van gekoelde of diepgevroren producten eerst de werking en/of temperatuur van de koelkast, koeling of diepvriezer. Meet bij twijfel de temperatuur met een (geijkte) thermometer.
- Pas bij het opslaan van voedingsmiddelen het Fifo-systeem toe. De producten die al/nog in de koelkast staan worden naar voren geplaatst en nieuw ontvangen producten achterin.
- Controleer of de houdbaarheidstermijn van de reeds aanwezige producten nog voldoende lang is.
- Sla geen gevaarlijke stoffen (bestrijdingsmiddelen, reinigingsmiddelen) op bij levensmiddelen. Sla deze op in aparte afsluitbare ruimten.
- Plaats geen producten op de vloer van een koeling of vriescel.
- Bewaar eieren gekoeld in de originele verpakking die is voorzien van een THT-datum.

Plaats een flesje alcohol 70% in iedere koelkast. Meet de temperatuur met behulp van de voedselthermometer in de alcohol 70%. Hiermee wordt voorkomen dat in producten gemeten moet worden.

Van huis meegebrachte babyvoeding en/of moedermelk

Informeer ouders over de volgende zaken, om risico's met betrekking tot meegenomen voeding te voorkomen:

- Zorg dat koude producten tijdens de reis koel gehouden worden (met bijvoorbeeld een koeltas of een koelement).
- Laat kinderen die langer dan dertig minuten reizen, geen ongekoelde bederfelijke producten van huis meenemen.
- Zet melkproducten, brood met kaas en/of vleeswaren direct na binnenkomst in de koelkast. Wanneer er geen koelkast aanwezig is, wordt geadviseerd geen bederfelijke producten van huis mee te laten nemen.
- Plaats de van ouders of verzorgers ontvangen babyvoeding en moedermelk direct in de koeling.
- Voor van huis meegebrachte moedermelk en flessenvoeding gelden verder bijzondere instructies.
- *Zie Werkinstructie flessenvoeding en babymelk.*

Van huis meegebrachte producten

Zie er op toe dat door ouders/kinderen meegenomen bederfelijke etenswaren/traktaties, tenzij opnieuw adequaat gekoeld, binnen 2 uur worden geconsumeerd. Onderneem actie wanneer je twijfelt over de kwaliteit van de meegebrachte producten.

6.1.3 Bereiden

Voor het bereiden van voedsel worden de handen gewassen volgens de instructies handhygiëne. De houdbaarheidsdatum van producten wordt voor ieder gebruik gecontroleerd.

Gebruik grondstoffen

Groenten, zeker als die bestemd zijn om in salades rauw te verwerken, moeten goed worden gewassen. Dit is nodig om vervuilingen als zand, stof, luis en ander ongedierte te verwijderen.

Bereiden en bewaren van fruithapjes

Fruithapjes kunnen, indien gewenst, één keer per dag worden gemaakt.

- Fruit voor fruithapjes, ook al wordt het fruit geschild gegeten, voor het schillen en snijden goed wassen.
- Dek het geschilde, gesneden of geprakte fruit goed af.
- Bewaar het in een goed sluitende koelkastdoos in de koelkast.
- Haal de benodigde hoeveelheid er ongeveer vijftien minuten voor gebruik uit en zet de rest terug in de koelkast.
- Zet een gedeeltelijk opgegeten fruithapje niet terug in de koelkast, maar gooi de rest weg;
- Gooi het geschilde, gesneden of geprakte fruit aan het einde van de dag weg.

Schoongemaakt fruit kan snel verkleuren. Dit kan geen kwaad. Verkleuring kan eventueel worden voorkomen door het fruit te vermengen met een beetje citroensap.

Ontdooien

- Ontdooi diepvriesproducten altijd in de koelkast. Dit duurt wat langer maar door deze werkwijze bereikt de buitenzijde nooit een hogere temperatuur dan 7°C.
- Gebruik voor snel ontdooien een magnetronoven.
- Vries ontdooide producten niet meer in. Deze producten bevatten meestal veel micro-organismen. De altijd in het diepgevroren product aanwezige micro-organismen groeien zeer snel in ontdooide producten.
- Bewaar ontdooide producten in een koelkast bij een temperatuur van 7 °C of lager en bewaar de producten als ze uit de vriezer komen nooit langer dan 48 uur (2 dagen).
- Zet op (de verpakking) van een ontdooit product dat niet direct wordt gebruikt een IVD-datum, liefst met gebruik van een kleurensticker. Gooi producten na het overschrijden van de IVD-datum weg

Verhitten

- Zorg bij de verhitting van voedingsmiddelen dat een kerntemperatuur wordt bereikt van minimaal 75 °C. Pas dan bestaat de zekerheid dat alle (ziekteverwekkende) micro-organismen zijn gedood.
- Haal eieren pas vlak voor de bereiding ervan uit de koeling. Kook of bak eieren tot de dooier is gestold. Bewaar beslag (bijvoorbeeld voor pannenkoeken) dat gemaakt is met verse eieren niet langer dan een ½ uur buiten de koelkast. Bewaar resten van het beslag niet en laat er niet van eten.

6.1.4 Uitgeven en uitserveren

- Zorg dat kinderen voor het eten hun handen hebben gewassen (zie handhygiëne)
- Serveer met schoon servies, bestek en ander materiaal op een schone tafel.
- Er wordt op toegezien dat kinderen alleen eigen servies en bestek gebruiken.
- Ieder kind heeft een eigen slab/spuugdoekje wat na eenmalig gebruik in de wasmachine gaat.
- Ieder kind krijgt een eigen washand om handen en gezicht schoon te maken. Deze gaat na gebruik in de wasmachine.
- Serveer warme gerechten echt (door en door) warm.
- Zorg dat de temperatuur van kasten waarin producten warm worden gepresenteerd minimaal 60° C is.
- Haal koude gerechten pas kort voor het serveren uit de koeling.
- Dek onverpakte producten zoveel mogelijk af met een folie of een beschermkap.

- Producten, die langer dan een ½ uur buiten de koelkast zijn geweest, worden binnen 2 uur opgegeten of vernietigd.
- Zuivelproducten zoals melk en yoghurt worden in de verpakkingen niet langer op tafel gezet dan ½ uur anders worden ze uitgeschonken in glazen.
- Serveer bij de koelkast uit in glazen of bordjes en plaats de verpakkingen direct in de koelkast terug. Consumeer het restant binnen 24 uur.
- Bewaar geopende potten met broodbeleg (b.v. jam) in de koelkast als dit op de verpakking is voorgeschreven.
- Stop brood dat onverpakt op tafel heeft gestaan niet terug in de verpakking, maar gooi dit weg.
- Beleg brood/ boterhammen met hartig beleg zoveel mogelijk vooraf, bewaar het in de koelkast tot het aan tafel gaan.
- Gooi overgebleven bereide voeding en voedingsresten weg.
- Bewaar geen kliekjes.

6.1.5 Reinigen

Vervuiling kan zichtbaar en onzichtbaar zijn. Verder kan een onderscheid worden gemaakt in droog vuil (broodkruimels, stof en dergelijke) en aangekleefd vuil (vet, saladeresten en dergelijke). Voor het reinigen van zuigflessen geldt een aparte instructie. *Zie bijlage Werkinstructie flessenvoeding en babymelk.*

- Stem het gebruik van reinigingsmiddelen af op de aard van de vervuiling. Volg daartoe nauwgezet de gebruiksaanwijzing op de verpakking van het reinigingsmiddel.
- Houd het assortiment reinigingsmiddelen beperkt om de kans op fouten te verkleinen.
- Gebruik niet meer dan de op de verpakking aangegeven hoeveelheid.
- Gebruik zonodig handschoenen en andere beschermingsmiddelen (veiligheidsbril).

Algemene instructies voor het schoonmaken van keukenapparatuur, het keukengereedschap, werkoppervlakken en ruimten waarin wordt gewerkt

- Houd bij het reinigen van apparaten rekening met de voorschriften van de fabrikant of leverancier.
- Verwijder droog vuil.
- Spoel voor met lauw water om losse vuilresten te verwijderen.
- Reinig met heet water en een reinigingsmiddel.
- Spoel na met warm water.
- Laat de werkoppervlakken en materialen opdrogen.

Voorkom kruisbesmetting

Wanneer met rauwe producten (bijvoorbeeld kippen- of varkensvlees) wordt gewerkt pas dan op voor kruisbesmetting.

- Was handen goed met water en zeep alvorens voedsel wordt bereiden
- Producten in de koelkast of diepvriezer altijd goed afdekken.
- Reinig na het gebruik ervan voor rauwe producten (vlees, groente) messen, vorken, snijplanken en werkoppervlakken direct en gebruik keukengereedschappen niet voor verschillende producten zonder deze eerst gereinigd te hebben.
- Bereid geen voedsel op oppervlakken die ook gebruikt worden voor het verschonen van kinderen.
- Verschoon vaatdoekjes, hand- en theedoeken dagelijks of direct bij zichtbare vervuiling.
- Houd schone en vuile vaat strikt gescheiden.
- Plaats geen rauwe producten (vlees, groente) boven bereide producten.
- Voorkom direct of indirect contact tussen rauwe grondstoffen en bereide producten.
- Verwerk rauwe kip en gekookte kip strikt apart.
- Laat in bedrijfsruimten bestemd voor het bereiden van voedsel geen huisdieren toe.

Afwassen

- Houd schone en vuile vaat en bestek strikt gescheiden
- Voorkom dat schone vaat door condens in de spoelkeuken wordt vervuild
- Spoel sterk vervuild vaatwerk eerst voor, bijvoorbeeld met een handdouche.
- Week aangekoekte etensresten voor met handwarm water.
- Was af met een afwasmiddel.
- Droog de afwas af en gebruik hiervoor een schone doek.

- Spoel sponsjes en afwasborstels goed na en vervang deze minimaal 1x per maand of eerder i.v.m zichtbare vervuiling.
- Bij machinaal afwassen moet er een goede afstemming van watertemperatuur, dosering van reinigings- en naspoelmiddel en een tijdsduur zijn om een voldoende desinfecterend resultaat te verkrijgen (Maak hierbij gebruik van de aanbevelingen in de gebruiksaanwijzing van de fabrikant).
Gebruik bij voorkeur een programma met een zo hoog mogelijke naspoeltemperatuur. De fabrikant moet kunnen aantonen of er een voldoende desinfecterend resultaat wordt behaald.
- Controleer na afloop of de machine goed heeft gewassen;

6.1.6 Afvoeren van afval

Scheidt de afvalstromen in:

- Emballage (flessen, kratten) voor retournering.
- Glas (flessen, potten) voor de glasbak.
- Papier en karton.
- Composteerbaar afval (voedselresten en tuinafval).
- Klein gevaarlijk (chemisch) afval (restanten desinfecteermiddelen, batterijen, spuitbussen).
- Restafval (waaronder melkpakken of andere verpakkingen met een plastic coating).

De zorg voor een goede afvalbehandeling omvat het volgende.

- Biedt afval aan in containers.
- Afvalcontainers zijn goed afsluitbaar, lekdicht en eenvoudig te reinigen
- Afvalcontainers worden buiten het gebouw of in een aparte goed geventileerde ruimte opgeslagen.
- Afval wordt zo snel mogelijk uit de bereidingsruimtes verwijderen en regelmatig afgevoerd.
- Emballage wordt eerst gespoeld om bederf en het aantrekken van ongedierte te voorkomen.
- Het afval wordt zo klein mogelijk aangeboden. Kartonnen bijvoorbeeld plat vouwen.

6.2 Bestrijding ongedierte

- Zorg dat er geen toegangsmogelijkheden tot de ruimten voor voedingverzorging zijn voor ongedierte. Vul holle ruimtes en kieren.
- Controleer bij de ontvangst van grondstoffen of er geen ongedierte in aanwezig is.
- Zorg bij opslag voor voldoende omloopsnelheid van de grondstoffen, zorg dus voor toepassing van het fifo-systeem.
- Zorg voor een goede reiniging. Etensresten trekken ongedierte aan.
- Zorg voor een goede afvalbehandeling.
- Inspecteer een aantal keren per jaar het hele keukencomplex op ongedierte.

6.3 Voedselallergie en -intolerantie

Afhankelijk van de ernst van de intolerantie of allergie moeten extra voorzorgsmaatregelen worden genomen, zoals het gebruik van apart bestek en dergelijke.

- De gezondheidskenmerken van de kinderen zijn bekend bij leidinggevende en pedagogisch medewerker en staan genoteerd in het dossier van elk kind.
- In samenspraak met de ouder/verzorger van het kind wordt besproken welke maatregelen noodzakelijk zijn.

6.4 Controle van de bedrijfsprocessen

Reguliere controle

Bepaalde aspecten van de voedingverzorging moeten daarbij met de frequentie die past bij de aard van de werkzaamheden planmatig integraal of steekproefsgewijs worden gecontroleerd.

De controles van de volgende aspecten zijn in de voedingsverzorging te onderscheiden:

- Temperatuur van producten bij ontvangst (afhankelijk product).
- THT en TGT data van producten bij ontvangst

- Visuele controle kwaliteit verpakking, geur en kleur van producten bij ontvangst en opslag
- THT, TGT en IDV data bij de bereiding van producten .
- Temperatuur koeling of vriezer (4 tot 7 °C respectievelijk -18 °C).
- Kerntemperatuur verhitte producten (75 °C).
- Max. temperatuur frituurvet en frituurolie (175 °C)
- Visuele controle vervuiling frituurvet en frituurolie.
- Kerntemperatuur geregenereerde producten (75 °C). Bij uitgifte van de maaltijden heeft de maaltijd een temperatuur van 60 °C.
- Temperatuur naspoelwater afwasmachine. De fabrikant moet kunnen aantonen of er een voldoende desinfecterend resultaat wordt behaald.
- Visuele controle op aanwezigheid ongedierte.
- Frequentie schoonmaken/schoonmaakplan.

Instructie temperatuurcontrole

- Controleer of de thermometer goed werkt: in smeltend ijs wijst hij 0 °C aan. In kokend water 100 °C.
- De voeler moet voor de meting worden gewassen of gedesinfecteerd met in alcohol gedrenkte doekje (70%).
- Raak na het desinfecteren de voeler niet aan in verband met kruisbesmetting.
- Wacht 10 seconden voor het aflezen.
- Maak na het meten de thermometer schoon of desinfecteer de thermometer.
- Bij ontvangst van producten kan de temperatuur worden gemeten tussen de verpakte producten.
- Bij twijfel kan ter controle een verpakking worden geopend om de temperatuur van de inhoud te meten.

Temperaturen

In het volgende schema zijn de wettelijke vastgestelde bewaartemperaturen vermeld.

Product	Maximum temperatuur	Minimum temperatuur
AGF grondstoffen (aardappelen, groente, fruit)	12 °C	0 °C
Gesneden AGF-producten	7 °C	0 °C
Zuivel (dwz melkproducten)	7 °C	0 °C
Gekoelde maaltijden	7 °C	0 °C
Vlees	7 °C	0 °C
Kip, gevogelte, vis	4 °C	0 °C
Overige bederfelijke producten	7 °C	0 °C
Diepvriesproducten	-18 °C	
Consumptie-ijs	-18 °C	
DKW (droge kruidenierswaren) en conserven	25 °C	
Warme snacks, maaltijden	Bewaartemperatuur zoals op verpakking vermeld	60 °C
Verpakte producten		

De beheersing van de temperatuur, koelkasten en diepvriezers is afhankelijk van:

- de juiste temperatuurinstelling;
- het regelmatig ontdooien en verwijderen van ijsafzetting van koelapparatuur
- het verwijderen van schimmelvorming op de verdamper
- het voorkomen van te lange onderbreking van de koelketen waardoor niet snel genoeg kan worden terug gekoeld
- het niet te vaak openen en sluiten of open laten staan van de apparatuur;
- het niet te vol beladen van de apparatuur zodat de koude lucht voldoende circuleert
- het niet te vol beladen van de apparatuur zodat zelf bereide voeding snel genoeg kan worden teruggekoeld;
- voldoende controle van de temperaturen.